

Київська міська державна адміністрація
Головне Управління ритуальних послуг

Державний історико-меморіальний Лук'янівський
заповідник

ПАНТЕОН ЗОДЧИХ ЛУК'ЯНІВСЬКОГО НЕКРОПОЛЮ

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

Київ
Видавництво «КММ»
2008

Пантеон зодчих Лук'янівського некрополю. Біографічний довідник. – К.: Видавництво "З Медіа", 2008. – 104 с.

В довіднику зроблено намагання об'єднати біографічні відомості про архітекторів, будівельників, відомих вчених, інженерів, фундаторів будівельної науки, які зробили величезний вплив на розвиток вітчизняної будівельної механіки, опору матеріалів, мостобудівництва, архітектури.

Вони жили й працювали, творили в Києві в межах XIX-XX ст. Поховані на Лук'янівському кладовищі. Саме тут, на історичному Лук'янівському, бувшому центральному поховальному комплексі на відміну від інших кладовищ міста, компактно розташовані, ці поховання сприймаються як пантеон. Зодчі, які розбудовували наше місто переважно вчилися в Петербурзькому інституті цивільних інженерів та Петербурзькій академії мистецтв, в Київському політехнічному інституті. В країнах Західної Європи вивчали нові будівельні технології і на поч. XX ст. започаткували новий етап в розвитку архітектури, будівельного мистецтва з запровадженням новітніх атрибутів естетики й побуту.

Матеріали для довідок виявлені в державних архівах, музеях, бібліотеках, у родичів, у фондах різних установ. Про найбільш знаних та популярних зодчих, будівничих Києва написано багато біографічних публікацій, численні дослідження присвячені їх творінням.

На жаль, по цілому ряду архітекторів, скульпторів відомостей поки що не вдалося знайти.

Довідник побудований за енциклопедичним принципом. Статті розташовані за алфавітом, подають біографічні довідки, освіту, вчений ступінь, звання, збудовані споруди, написані праці, фото.

Якщо читачі знайдуть неточності, помилки, просимо надіслати нам зауваження, вони будуть з вдячністю прийняті.

Рекомендоване Радою Державного історико-меморіального
Лук'янівського заповідника.

Редакційна колегія: *Демченко В.М., Назарчук В.Ф., Коваленко Н.О., Стеннік Л.Г.*

Упорядники: *Борисюк О.П., Дітковська О.М., Стеннік Л.Г.*

Відповідальна за випуск: *Стеннік Л.Г.*

© Державний історико-меморіальний
Лук'янівський заповідник, 2008

© ТОВ "З Медіа", оригінал-макет,
художнє оформлення, 2008

Вступне слово про видання

Мы знаем о деятельности архитекторов прошлого по их произведениям, реализованным в застройке городов. Но о них как о личностях, как о создателях этих произведений память наша очень скоро теряет всякое представление. А одно от другого неотделимо.

Наглядным свидетельством ушедшим в иной мир нашим учителям и коллегам являются их могилы. Именно эта священная земля является носителем памяти о них, их личности, их деятельности, их произведений. Именно поэтому, забота о захоронениях людей как бы аккумулирует память о ушедших от нас учителях, о ушедших от нас коллегах. Где они захоронены? В каком состоянии находятся их могилы? Нужна ли помощь их родственникам в поддержании этих могил в достойном виде? Ну а если родственники тоже уже ушли и некому заботится о достойном виде их захоронений?

Создание реестра захоронений архитекторов в полном объеме задача не одного года. Начатая в Киеве она может получить распространение и на другие крупные города Украины. К тому же подобного рода реестр — каталог потребует постоянного расширения, как состава (списка) самих захоронений, так и объема данных о самих архитекторах, и прежде всего, о их произведениях, что послужит, в дальнейшем основой для курса истории современной архитектуры, материалом для научных конференций, публикаций, статей, для расширения списка деятелей архитектуры, могилы которых получают статус памятников истории и культуры.

Яблонский Дмитрий Нилович

Альошин
Павло Федотович
28.02.1881 – 07.10.1961

П.Ф.Альошин

На могилі стела із сірого граніту з горельєфом, факсиміле підпису. Текст напису:
"Академик Алешин Павел Федотович, 1881-1961".

Скульптор Ф. Коцюбинський, архітектор А. Ігнашенко.

Поруч поховання родини П. Альошина:

Ригмаліс-Альошина Вікторія — онука П. Альошина 1946-1947;

Альошина Ольга Павлівна — дочка 1914-1984;

Альошина Ольга Федорівна — дружина архітектора 1893-1979;

Альошина Оксана Павлівна — дочка 1912-1928;

Ригмаліс Емануїл Абрамович — чоловік дочки Ольги 1908-1977.

Меморіальна дошка на будинку по вул. В. Житомирській, 17, де жив архітектор.

Альошин Павло Федотович — видатний український архітектор, педагог, один із основних фундаторів вищої архітектурної освіти на Україні, професор (1921 р.), доктор архітектури (1946 р.), дійсний член Академії архітектури УРСР (1945 р.), почесний член Академії будівництва та архітектури УРСР (1958 р.).

Народився в м. Києві 16 (28) лютого 1881 р. Дід Альошина був кріпаком-умільцем з Курської губернії, батько — простим теслею, який в роки "будівельної лихоманки" став артільником, а згодом підрядчиком. П.Ф.Альошин закінчив середню школу, навчався деякий час в ху-

П.Ф. Альошин з дружиною.

дожній школі М.Мурашка. Вищу освіту здобув у Петербурзькому Інституті цивільних інженерів (1904 р.). Двічі за час навчання його посилали у творчі відрядження до Австрії, Франції, Німеччини, Англії та ін. Закінчив Петербурзьку Академію мистецтв (1917 р.), навчався в майстернях Є. Кітнера і Л. Бенуа.

1917-1918 рр. — головний архітектор по будівництву м. Мурманська.

1918-1920 рр. — головний архітектор міста Києва.

1920-1922 рр. — завідуючий відділом міського та сільського будівництва комітету державних споруд.

1922-1924 рр. — Київський губернський архітектор.

1927 р. — Київський міський інженер.

1929 р. — головний архітектор Харківського інституту "Діпромист".

1940-1960 рр. — керівник персональної творчої майстерні при Академії архітектури УРСР, Академії будівництва та архітектури УРСР.

Був одним із засновників Київського архітектурного та Київського художнього інститутів. Серед його учнів: В. Заболотний, П. Шпара, П. Юрченко, М. Холостенко, Й. Каракіс та інші.

Автор ряду теоретичних праць:

- монографії "Архитектура школьных зданий" (співавтори О. І. Маринченко, В.В. Колесников);

- статті про творчість В.І. та О.В. Беретті ("Архітектура Радянської України", 1938 р., №3.) та ін.

Свою творчу працю розпочав ще на 4-му курсі інституту, взявши участь у престижному конкурсі створення архітектурного проекту зразкового училища ім. М.Терещенка на вул. Ярославів Вал, 40 в Києві. Саме його креслення лягли в основу проекту архітектора Голландського, який будував цю споруду (1905-1907 рр.).

Початком його будівельної праці було спорудження будинку Промислово-торгівельного товариства Бажанова і Чувадліної у Санкт-Петербурзі (1907-1909 рр.), де архітектор втілює все, чого навчився у прогресивній Європі.

Споруди за проектами П. Альошина прикрашають С.-Петербург, Ростов-на-Дону, Грозний, Харків, Казань і В'ятку, міста Донбасу, Криму. Йому належить проект розпланування м. Мурманська (1917-1918 рр.), комплекс будівель селекційної станції в с. Миронівка Київської обл. (1922-1923 рр.), розпланування та забудови

Селекційна станція в Миронівці

*Київ, вул. Володимирська 55.
Конференц-зал Академії наук
України, 1927 р.*

*Київ, вул. Шовковична (кол.
Левашовська), 15. Колишній
особняк М.В. Ковалевського,
1911-1912 рр. головний
фасад.*

*Київ, Педагогічний музей,
1909-1911. У 1938-1982
Київський філіал
Центрального музею*

ва селища при ХТЗ в Харкові (1930 р.).

Основні роботи в Києві:

- Педагогічний музей імені цесаревича Олексія по вул. Володимирській, 57, за який цар Микола II наділив його дворянством (1909-1911 рр., реконструкція 1937 р.);

- Перша жіноча Ольгинська гімназія (1909 р., 1914-1927 рр.);

- житловий прибутковий будинок по вул. Мало-Володимирській, 74 (1910-1911 рр.);

- особняк Ковалевського (1911-1912 рр.) на розі вул. Левашовської і Пилипа Орлика;

- житловий будинок по вул. Володимирській, 19 (1914 р.);

- житловий будинок по вул. Виноградній, 20 (1914 р.);

- будинок купецького зібрання в Києві з залом на 2 000 чол. і театром на 750 чол. (1914 р., реконструкція 1927 р.);

- будинок Академії наук Української РСР в Києві (реконструкція й добудова кол. першої жіночої гімназії) (1927 р.);

- перший житловий будинок радянського лікаря по вул. Великій Житомирській, 17 (1927-1930 рр.);

- надбудова й реконструкція будинку Київського кооперативного інституту;

- другий житловий будинок радянського лікаря по вул. Заньковецької, 15. Співавтор О. Колесниченко (1931-1935 рр.);

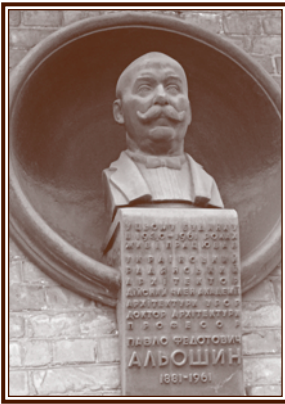
- будинок Інституту ботаніки Академії наук УРСР по вул. В. Житомирській;

- перший житловий будинок Всеукраїнської Спілки професійних спілок на пл. Калініна (1934 р.);

- перший житловий будинок академіків по вул. Рейтарській, 11 та другий житловий будинок для академіків по

Київ, вул. В. Житомирська, 17/2, будинок ЖБК "Радянський лікар", 1928-1930 рр.

Меморіальна дошка (бронза, горельєф, ск. В.М.Клоков, арх. А.Ф.Ігнащенко) на фасаді будинку по вул. В.Житомирській, 17/2 де жив

вул. Рейтарській, 11 (1934 р.);

- проект Всеукраїнського будинку оборони в Києві. Співатор О. Колесниченко (1934-1935 рр.);

- конкурсний проект Урядового центру Української РСР на Михайлівській площі. Співатори І. Фіало, А. Шпілевський, Е. Вихристенко, О. Колесниченко, В. Дьомін (1935 р.);

- реконструкція та розширення будинку Інституту геології АН УРСР;

- проект реконструкції і розширення філіалу Центрального музею В.І. Леніна (кол. Педагогічний музей) (1937 р.);

- конкурсний проект архітектурного оформлення мосту через р. Дніпро (1939-1940 рр.);

- проект житлового будинку по вул. Рейтарській, 4/6 (1940-1941 рр.);

- проект відбудови й реконструкції будинку Державного університету ім. Т. Шевченка та відбудови Маріїнського палацу (1944-1949 рр.);

- конкурсний проект планування й забудови Хрещатика. Друга премія. Співатори О. Колесниченко, В. Гольдштейн, О. Альошина, Б. Ведерніков, З. Яблонська;

- проект внутрішнього оформлення

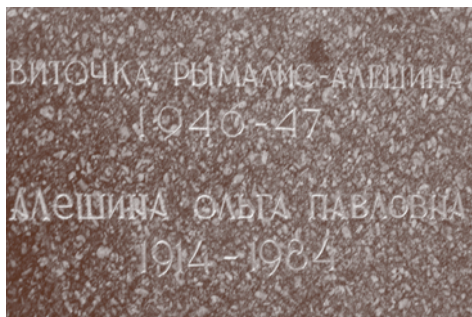
залів будинку Управління в справах архітектури Української РСР (1945 р.);

- проект розширення будинків Академії наук Української РСР по вул. Рєпіна та ін. (1948 р.).

П. Альошин пропагував застосування облицювальної кераміки, вмів використовувати у своїй творчості традиції українського народного зодчества та стилеві форми неомпїру, неороманіки, зрілого модерну і українського необароко.

Високохудожні будівлі П. Альошина зберігають і тепер своє значення є пам'ятниками архітектури.

Альошина
Ольга Павлівна
19.03.1914 – 11.02.1984

Похована поруч з батьком П.Ф. Альошиним.

Архітектор.

Народилася в Києві. Закінчила Київський інженерно-будівельний інститут (1929-1934 рр.).

1935-1937 рр. — працювала на посаді архітектора архітектурно-проектної майстерні.

1937-1941 рр. та 1946-1952 рр. — архітектор, старший архітектор, керівник групи міністерства суднобудівної промисловості.

Учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджена медалями: "За відвагу", 1942 р., "За бойові заслуги", 1943 р., "За Победу над Германией" та ін.

1944-1945 рр. — начальник відділу кадрів Академії архітектури та спецчастини.

1946-1952 рр. — керівник групи міністерства суднобудівної промисловості.

1952-1953 рр. — начальник відділу керівництва проектними організаціями міськкому КП України.

- 1953-1964 рр. — головний архітектор проекту ін-ту "УкрНДІпроект".
1964-1965 рр. — начальник відділу цивільного будівництва інституту "Укргідронафта".
1965-1974 рр. — головний архітектор архітектурно-планувальної майстерні.
1983-1984 рр. — інспектор Спілки архітекторів України.

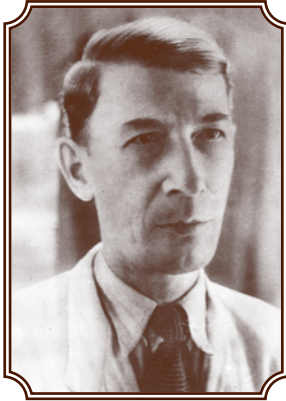
Творчий доробок в місті Києві:

- побудова і реконструкція будинку інституту фізики (1936 р.), співавтор;
- проект житлового будинку Наркомзему по вул. Франка (1936 р.), у співавторстві;
- житловий будинок на 70 квартир заводу № 300, площа Урицького (1946 р.), спільно з архітектором Геккером;
- ремісничє училище з-ду №300 (1947 р.), автор;
- клуб-їдальня з-ду №300 на вул. Судоверфній (1949 р.), автор проекту, будівництво спільно з архітектором П.А. Геккером (1950 р.);
- адмінбудинок заводу № 300 по вул. Комінтерна (1949 р.), у співавторстві, проект не здійснено;
- гуртожиток з-ду №300 по вул. Г. Тимофієвої, автор;
- комплекс Академмістечка з житловим масивом у Жовтнево-му районі. Автор спільно з архітектором Єжовою К. Ф.(проект 1960-1962 рр., збудовано в 1963 р.).

Інші роботи:

- Комсомольська площа в Донецьку, житловий масив;
- Парк культури і відпочинку в Горлівці (проект 1954 року, збудовано в 1955-57 рр.);
- громадський центр у м. Олександрії (1960 р.);
- адміністративний будинок Міннафтопрому в Москві (проект 1971 року, збудовано в 1973 рр.).

**Барзилович
Семен Андрійович**
25.04.1903 – 27.07.1958

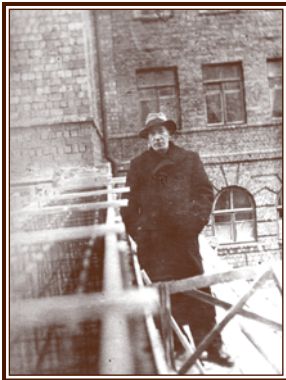

24/5-1946. С. Барз

На могилі квітник, мармурова дошка на огорожі. Текст напису:
"Барзилович Семен Андреевич 1903-1958".

**Архітектор, художник, педагог,
член Спілки архітекторів СРСР (1935 р.).**

*С.Барзилович на будівництві
будинку по вул. Леніна, 7-9
(тепер Б.Хмельницького). Київ.*

Народився в с. Новий-Ройськ Чернігівської губернії в сім'ї священика. Після закінчення Стародубської середньої школи (1921 р.), вступив до Київського архітектурного інституту, реорганізованого в Художній інститут, архітектурний факультет якого закінчив у 1928 р. із званням "архітектор-художник, організатор виробництва". Учень П. Альошина, О. Вербицького, П. Хаустова.

Навчаючись працював, пройшовши шлях з усіх будівельних спеціальностей від чорноробочого до архітектора.

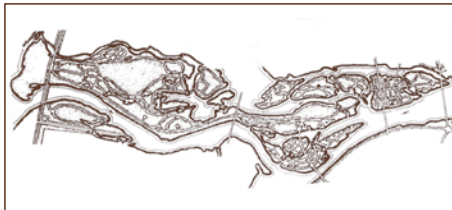
Автор більше 100 проектів житлово-побутового характеру, а також промислового, залізничного, громадсько-

го, торговельного та ін., на яких вів авторський нагляд.

Брав участь у проектуванні та будівництві по м. Києву:

- кінофабрики (1927-1930 рр.);
 - залізничного вокзалу (1928-1930 рр.);
 - добудові театру опери та балету (1937-1938 рр.);
 - забудові гідропарку (1949-1950 рр.);
 - житлового будинку акторів по вул. Пушкінській (1936-1954 рр.);
 - житлового будинку по вул. Почайнинській (1939 р.);
 - адміністративного та житлового будинку Київського цукрового тресту по вул. Прорізній (1940-1945 рр.);
 - водного басейну в Ботанічному саду (1944 р.), житлового будинку 4-ї взуттєвої фабрики по вул. Фрунзе (1946-1957 рр.);
 - будівель пляжу на Трухановому острові (1945-1946рр.);
 - сільськогосподарської академії та політехнікуму зв'язку (1945 р.);
 - розробка проекту огорожі біля пам'ятника Б. Хмельницькому в Києві (1947 р.);
 - перепланування та благоустрій Подільського району (1951 р.);
 - планування Сінної, Солом'янської та Лук'янівської площ (1949-1950 рр.);
 - варіанти планування та забудови Дарниці (1949 – 1950 рр.);
 - урядової пристані на Дніпрі (1947-1948 рр.);
 - піонерського табору для дітей заводу "Укркабель" в Пуща-Водиці (1950-1958 рр.) та багатьох ін.;
 - спільно з архітекторами В. Жогою, В. Павленком, Б. Бондаренком в 1945 р. розробив проект під девізом "Кантата" архітектурного ансамблю Хрещатика (четверта премія), а в 1947 – 1952 рр. брав участь в роботах по його забудові. С. А. Барзиловичу також належить: оформлення могили Т. Г. Шевченка в Каневі (1929-1932 рр.); будинку Червоної Армії в м. Тернополі (1941 р.);
 - участь у проектуванні й будівництві житлового будинку працівників народної освіти в м. Сталіно (Донецьк) (1929-1930 рр.).
- Працював у "Міськбудпроекті", "Військпроекті", "Київпроекті", архітектурних майстернях Управління в справах архітектури м. Києва та інших установах.

Вів викладацьку роботу в Київському інженерно-будівельному інституті (1945-1947 рр.), Київському залізничному технікумі,

Київ. Проект планування гідропарку на Трухановому острові. Арх. А. Власов, С. Барзилович та

технікумі житлово-цивільного будівництва, залізничній профшколі, на різних курсах по підвищенню кваліфікації будівельників. Учні С. Барзиловича : Жернов В. К., Анісімов О. О.

Безсмертний Володимир Адріанович 21.12.1861 – 06.08.1940

На могилі стела з лабрадориту. Напис:

*"Владимир Адрианович Бессмертный, род. 3 января 1862, ск. 6 августа 1940.
Вечная память о тебе, обожаемый, незабвенный муж Володечка и папочка".*

**Архітектор, художник, цивільний інженер, педагог,
член Спілки архітекторів СРСР (1935 р.).**

Народився в Києві в родині чиновника. Середню освіту отримав у Віленському реальному училищі, яке закінчив у 1880 р. Цього ж року вступив до С.-Петербурзького інституту цивільних інженерів. Закінчив навчання у 1885 р. по 1-му розряду і рік відбував військову повинність. Його батько Адріан Васильович служив у канцелярії Київського губернатора, в Казенній палаті та в акцизному відомстві, а дід Василь Безсмертний, відомий як майстер золотих та срібних справ, був головою ремісничих цехів міської управи.

У 1886 р. В.Безсмертний був відряджений в Україну, де був призначений на посаду молодшого інженера при Волинському губернському будівельному відділі. Пройшов послідовно всі нижчі технічні посади, у 1890 р. був помічником і заступником завідуючого відділом, а у 1893-1919 рр. вже обіймав посаду завідуючого Київським губернським будівельним відділом. 12 років був

Київ. Вул. Мельникова, 8 (колишня Дорогожицька, 44), колишній особняк М.С. Грабара - головний фасад.

Київ. Вул. Гоголівська, 23, "Дім з кішками", 1909 р.

Київ. Поштова пл. - елеватор, 1907 р., з 1981 р. філія національної парламентської бібліотеки.

головою Київського відділення Товариства цивільних інженерів від виникнення і до закриття. Був одним із засновників Київської школи десятників з дорожньої й будівельної справи, входив до попечительської ради.

В.А. Безсмертний викладав у Одеському будівельному технікумі (1919-1921 рр.), Київському політехнічному інституті, очолював технічну секцію Київського губкомунвідділу (1922 р.), був технічним інспектором (1925 р.) та київським міським інженером (1926 р.), виконував обов'язки головного архітектора (1922-1931 рр.).

За період служби на Волині В. Безсмертним були зведені різні споруди: мости через річки Горинь і Стир, церква в с. Емільчиному, сільські лікарні, школи, будівля Житомирського окружного суду (1893 р.), відремонтована Житомирська чоловіча гімназія, тощо.

Авторські роботи в Київській губернії:

- винні ректифікаційні склади в Умані, Звенигородці, Тарашчі, Бердичеві, Степанцево;
- сільські лікарні;
- арештантські роти в Бердичеві, Василькові, Радомишлі, Липовцях.

Авторські роботи в Києві:

- прибуткові будинки на вул. Гоголівській, №17 Красовського та №23 Ягимовського (1909 р.) "Дім з кішками";
- особняк-будинок для голови Київського суду Грабара на вул. Мель-

никова, 8 (1910 р.);

- прибутковий будинок Я. Максимової на вул. Сагайдачного 10/5 (1899 р.);
- прибутковий будинок потомственої почесної громадянки

Є.Томіліної на вул. Артема, 42;

- житловий будинок на вул. Артема 40/1 і в Бехтерівському провулку (прибутковий будинок О.Андре, 1913 р.);

- будинок на розі Артема і Кудрявської;

- будинок Пушиної на вул. Дорогожицькій, 8;

- будинок Д.Марголіна на вул. Олександрівській, 36 (1899 р.);

- житловий будинок на вул. Олександрівській, 34;

- будинок Київського товариства взаємного кредиту на вул. Хрещатик, 16;

- маслобійний завод братів Лур'є на Подолі;

- будинок головних майстерень при Київському арештантському відділенні на бульв. Шевченка, 27;

- казенний винний ректифікаційний склад №1 на 600 000 відер (площею 1,7 га), що складався з головного корпусу на 8 розливних столів, очисного відділення, спиртосховища, кочегарки, спирто-приймального відділення, огорожі (1896 р.). Склад був закритий в 1914 р., з 1931 р. — лікero-горілчаний завод, вул. Кудрявська, 16;

- залізний віадук над Петрівською вулицею (1896-1897 рр.);

- хірургічний та гінекологічний корпус Кирилівської лікарні на 180 ліжок (1897 р.);

- барак Червоного Хреста Київського благодійного товариства;

- школа-притулок для глухонімих хлопчиків Київського відділу піклування про глухонімих (1902 р.) коштом цукрозаводчика Терещенка, на вул. Макарівській, 3 (тепер Пугачова);

- будинок Казенної палати і казначейства на Львівській площі (проект О.Кобелева, 1913-1914 рр.);

- дерев'яна шатрова каплиця на цегляному цоколі, куди вміщували потоплених Товариства рятування на водах;

- перебудова генерал-губернаторського будинку;

- надбудова четвертого поверху буд. №15 на вул. Володимирській, колишніх губернських Присутственных місць (1908-1909 рр.);

- гараж для поштових автомобілів;

- центральна силова станція міського електричного трамваю на Олександрівській вулиці (1902-1904 рр.);

- елеватор на млині Бродського на Подолі (1907 р.);

- центральна електроосвітлювальна станція біля підніжжя Володимирського узвозу (1897 р.);

- будинок комунального банку;

- будинок колишніх друкарень Держполітвидаву УРСР на вул. Воровського;

- павільйон на Всеросійській сільськогосподарській та про-

мисловій виставці в Києві (1897 р.);

- укріплення схилів та створення естакади фунікулера.

Крім того, як консультант та член будівельної комісії, брав участь в будівництвах:

- ◆ Володимирського собору;
- ◆ Київського політехнічного інституту;
- ◆ хімічної лабораторії Університету св. Володимира;
- ◆ державного банку;
- ◆ селянського банку;
- ◆ поштамту;
- ◆ технічного товариства;
- ◆ Товариства швидкої медичної допомоги;
- ◆ по спорудженню й розширенню київської каналізації та артезіанського водозабезпечення в Києві та багатьох інших об'єктів.

Був членом громадського активу художньо-промислового і наукового музею (тепер Національний музей українського образотворчого мистецтва).

Жив у будинку №40/1 по вул.. Артема, кв. №3, на другому поверсі, та понад 40 років по вул. Ярославів Вал, 28.

Бензарь В.І.

1870 – 1933

На могилі обеліск із сірого граніту.

Текст напису:

"Скульптор В. І. Бензарь 1870-1933".

Скульптор.

**Вербицький
Олександр Матвійович**
27.09.1875 – 09.11.1958

А.М. Вербицький

На могилі прямокутна стела із сірого граніту, вирізьблений барельєф, напис:
"Професор-зодчий *Александр Матвеевич Вербицкий*, 27.IX.1875-9.XI.1958".
Автори : ск. І.Макогон, арх. П.Костирко.

**Архітектор, інженер і педагог, видатний зодчий України,
професор (1937), дійсний член Академії архітектури (1945),
почесний член Академії будівництва й архітектури УРСР (1958).**

Народився в м. Севастополі в сім'ї техника-будівельника міської Управи. Після закінчення реального училища вступив до Петербурзького Інституту цивільних інженерів (1892 р.), за час навчання в якому був нагороджений двома золотими й одною срібною медалями, його прізвище було занесено на почесну дошку кращих випускників (1898 р.).

У степу на прольотці з інститутським колегою.

По закінченні інституту був зап-

*О.М.Вербицький (у віці 5-ти років)
з матір'ю і сестрою.*

рошений професором І.Кітнером -автором і будівничим Київського політехнічного інституту на посаду молодшого помічника і переїхав до Києва.

Через рік, для кращого ознайомлення з будівничого справою, О.Вербицький перейшов працювати десятником на спорудження Київського міського театру (1899 р.), а згодом став

помічником архітектора В.Ніколаєва на цьому будівництві.

1901-1933 рр. — працював в Управлінні Південно-Західної залізниці.

Починав із посади інженера технічного відділу (1902 р.), потім був призначений старшим архітектором, начальником архітектурного відділу (1922 р.).

Більш ніж за 30 років роботи в управлінні ним було складено багато проектів різної тематики: товарні контори, міські станції, паровозні депо, учбові заклади, лікарні, клуби, тощо. Творчість О.Вербицького відіграла велику роль у становленні й розвитку української архітектури.

Використовував форми українського бароко, як і М.Дамілов-ський, зрілого, раціоналістичного модерну.

Автор найбільш відомих робіт для Києва :

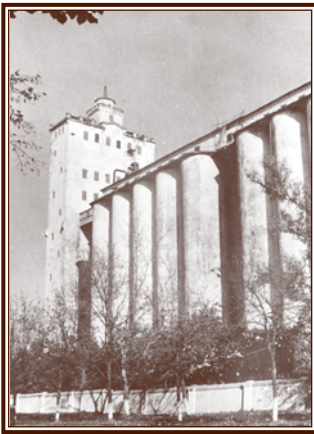
- конкурсний проект київського вокзалу (1927-1932 рр.);
- робочий проект цього ж вокзалу, який включає біля 1500 аркушів архітектурних креслень;
- проект внутрішнього оформлення пасажирського залу, головного вестибюля, переходів через колії;
- проект архітектурного рішення передвокзальної площі;
- проект Центрального пасажирського будинку;
- проект адміністративного будинку Південно-Західної залізниці (вул. Пушкінська, 14, (1910-1912 рр.);
- проект будинку товарної контори Південно-Західної залізниці (1907 р.);
- проект будинку з пакгаузним комплексом на ст.Київ-Товарний (1905-1907 рр.);
- проект фасаду Київського державного банку (до надбудови), спільно з архітектором О.В.Кобелевим (1902-1905 рр.);
- один із корпусів млина Бродського (1912-1914 рр.);
- проект внутрішнього облаштування парадних приміщень

Київський вокзал, фото 1870 р.

Київ, залізничний вокзал.

Київ, вул.
Набережно-Хрещатицька, 10.
Елеватор, 1949-1954 рр., арх. О.

головного корпусу КПІ;

- розрахунки опорних залізобетонних склепінь для Миколаївського собору Покровського жіночого монастиря (1902 р.).

Проекти декількох багатоповерхових житлових будинків:

- Рейтарська, 20/24 (1912 рр.) – прибутковий будинок Г.Шлензкевича;
- Б.Хмельницького, 52 (1904 р.);
- Б.Хмельницького, 32 – прибутковий будинок О.Терещенко (1904 р.);
- Мерінгівська, 7 – прибутковий будинок (1904 р.) Банківська, 12;
- брав участь у спорудженні прибуткового будинку по вул. Володимирській, 22 (1903-1904 рр.), автор проекту – архітектор Є.Єрмаков;
- консультував спорудження будинку №4-6 по вул. Горького (1930-і рр.), арх. Ф.Лєскова;
- Лютеранська, 15 (цей будинок – одна з небагатьох пам'яток, що зберіг на фасаді монументальний живопис – кольорове майолікове панно із зображенням Пана, що грає на сопілці та двох німф на тлі пейзажу);
- кутовий будинок на розі Рейтарської та Стрілецької (1904-1913 рр.);
- Анненківська, 15 (1908 р.);
- Лютеранська, 21/12 на 24 квартири (поч. 30-х рр.) – це був один із перших житлових будинків для спеціалістів;

- проект будинків урядового центру й готелю на 500 номерів;
- проект паровозного депо ст. "Дарниця";
- проект першого в Києві пам'ятника В.І.Леніну на привокзальній площі (1923 р.).

В 1943 р. О.Вербицький входив до складу комісії для визначення технічного стану згорілих і підірваних будівель міста, в результаті роботи якої вдалося зберегти для подальшої експлуатації багато житлових будинків, громадських будівель, скоротити витра-

ти на їхню відбудову.

Для м. Одеси О.Вербицький виконав :

- проект капітального переобладнання й розширення Головного Одеського вокзалу (не здійснений);
- проект архітектурного оформлення елеватора в порту.

Для ст. Ковель:

- проекти будинків: чергових паровозних бригад, для кондукторів, товарної контори, вокзал (1907 р.), гімназія (1908-1910 рр.);
- проект архітектурного оформлення віадуку.

Для станцій Глоба й Балта:

- проект пасажирських будинків.

Для станції Жмеринка:

- проект залізничної інфекційної лікарні.

Для станцій Бірзула і Коростень:

- проекти середніх шкіл.

Для станції Фундуклеївка:

- залізничний вокзал (1907 р.).

Для м. Малина:

- проект капітального переобладнання й розширення виробничого корпусу паперової фабрики (1906 р.);
- проекти будинків дизельної станції й контори.

Для м. Гомеля:

- проект будинку дизель-моторної станції для паперової фабрики.

Для м. Верхнячки:

- проект будинку Народного дому з театром;
- проекти виробничого корпусу цукрового заводу (1909-1910 рр.);
- проект їдальні з читальним залом для заводу;
- проект будинку контори для заводу та ін.

Для м. Черкас:

- проект комплексу будівель "Дитячого палацу" для безпритульних дітей (1916 р.).

Для м. Коростеня:

- гімназія (поч. XX ст.).

Для м. Севастополя:

- проект пішохідного містка на Приморському бульварі (збудований 1905 р. під керівництвом О.Вейзена);

Для м. Н.Новгорода:

- конкурсний проект мосту (за участю Є.О.Патона).

Для м. Туапсе:

- проект дачі на березі моря.

Київський залізничний вокзал увічнив внесок зодчого у роз-

робку архітектури транспортних споруд.

У біографічних записках О.Вербицький відзначав, що здійснена була приблизно лише третина запроектованого.

Йому довелось працювати над складанням декількох варіантів подальшого розвитку вокзалу, над повною реконструкцією архітектури збудованої частини, виконаної у період конструктивізму, складались також проекти внутрішнього оформлення залу чекання, головного вестибюлю, але всі ці проекти не були здійснені через нестачу коштів.

У листах до рідних він висловлював невдоволення будівельними роботами: "Для чего вырабатывали детали, делали шаблоны? Если в натуре все искоренено и обезображено до неузнаваемости".

О.Вербицький намагався спростити барокові елементи й надати споруді вокзалу сучасних форм стилю конструктивізму.

У формах споруди вокзалу були знайдені вияви українського націоналізму, що нібито нагадують тризуб, за що О.Вербицького було тимчасово арештовано.

Півстоліття віддав О.М.Вербицький педагогічній діяльності, справі підготовки архітектурно-будівельних кадрів.

1909-1910 рр. — викладач громадянської архітектури на Вищих Технічних курсах професора Пермінова в Києві.

Педагог Київського архітектурного, Київського художнього та Київського інженерно-будівельного інститутів (1919-1958), був одним із фундаторів Академії архітектури УРСР.

Серед його учнів архітектори: М.Г. Гречина, А.В. Добровольський, В.Г. Заболотний, Й.Ю. Каракіс, І.Г. Малоземов, М.В. Холостенко.

Працював також у галузі пейзажного живопису та графіки. Автор ряду статей з питань архітектури.

Був консультантом з архітектурних питань в інститутах: "Гіпромід", "Гіпродор", "Гідрошляхтрест", "Цивільпроект" та планувальному управлінні (АПУ), "Наркомпроект" та інших установах Києва.

Жив у будинках №21/12 по вул. Володимирській, №15, 22 по вул. Лютеранській.

На Харківському масиві у Києві одна з вулиць носить його ім'я.

Геккер
Адольф-Фридріх Карлович
1851 – I.VIII.1896

На могилі родинний склеп-усипальниця. Текст напису:
"Геккер Адольф Карлович. 1851-1896. Киевский городской архитектор".
На цьому ж кладовищі похований і його син Олександр Адольфович Геккер
(5.09.1884-10.01.1920) — лікар-терапевт, з 1916 р. працював у військовому
госпіталі Києва.

Архітектор.

Народився в Кронштадті, в сім'ї купця, який деякий час був віце-консулом, фінський підданий. Закінчив С.-Петербурзьку Імператорську Академію Мистецтв (1865-1871 рр.) зі званням неklasного Художника 3-го ступеня.

Нагороджений срібною медаллю другого ступеня (1868 р.). Займав посаду помічника архітектора в управлінні маєтками Імператорського дому "Лівадія" (Крим); у червні 1873 р. був відряджений до Києва в удільну контору для проектування та будівництва будинку контори й церкви в Богуславі, а в 1877 р. залишив службу в Департаменті і поселився в Києві.

Факсиміле підпису архітектора.

Зайняв посаду міського архітектора, після Ніколаєва В.М., з 7 квітня

Вул. Рейтарська, 7 та 7-б - житловий будинок (1881 р.) - садиба Лінчевських. Фото 1900 р.

Вул. Верхній вал.

Вул. Верхній вал, 18. Житловий будинок 1883 р.

Вул. Нижній вал, 39, житловий будинок.

1877 р. по 28 травня 1892 р.

У своїй творчості використовував форми неоренесансу, неороманіки, неоросійського і "цегляного" стильових напрямків.

За його проектами в Кисві здійснено:

- реконструкцію будинку капітана Іванова на Набережному шосе, 4 для працівників водопостачання міста (1878 р.);

- реконструкцію колишнього будинку Меленського на розі вулиць Хоревої та Костянтинівської 13/11 (1882 р.).

Зведені житлові будинки:

- священика М.Лінчевського по вул. Рейтарській, 7 (1881 р.);

- житловий корпус в садбі, на розі вулиць Костянтинівської 21/12 і Ярославської (1881 р., первісний будинок за проектом М.Самонова);

- дерев'яний особняк на вул. Шовковичній, 17 (1881-1883 рр., не зберігся);

- Тальберга по вул. Ярославів Вал, 22 (1883 р.), надбудований пізніше;

- Т.Булишкіна по вул. Верхній Вал, 18 (1883-1884 рр.);

- В.Гневушиної по вул. Ярославській, 22 (1886 р.);

- житловий корпус з крамниціми купця І.Бліндера на вул. Нижній Вал 21, (1889 р.);

- житловий будинок А.Сироткіна на вул. П.Сагайдачного, 19 (1891 р.), співавтор С.Кривиш;

- будинок в садбі Жуковського на вул. П.Сагайдачного (кін. XIX-поч. XX ст.);

- будинок по вул. П.Сагайдачного, 29 (кін. XIX – поч. XX ст.);

- готель Дудмана по вул. Нижній

Вал, 39 (1892 р.);

- дитяче відділення Олександрівської лікарні (1889-1891 рр.), нині дерматологічне відділення міської лікарні;

- пологове відділення Олександрівської лікарні (1892 р., зведено 1893-1896 рр. під керівництвом І.В.Ніколаєва, пізніше надбудовано, тепер урологічний центр);

- будівля чоловічого реального училища св. Катерини лютеранської громади на вул. Лютеранській, 20 (1895 р.);

- іконостас для церкви святої Катерини на Лук'янівському цивільному кладовищі (1889);

- будинок М.Бутовського на вул. Воздвиженській, 10-В (1880 р.).

Спільно з архітектором В.Ніколаєвим, В.Сичуговим брав участь в забудові будинками невеликої поверховості вул. Круглоуніверситетської (кін. 1870 р.).

Київська адреса: Кирилівська вул., будинок Бильської.

Гридін
Василь Іванович
28.04.1884 – 09.11.1953

На могилі — мозаїчний пам'ятник трапецієвидної форми з мармуровою вставкою.

Текст напису:

"Василий Иванович Гридин. 28.IV.1884-9.XI.1953. архитектор-художник."

Архітектор-художник, кандидат архітектури (1948 р.), старший викладач кафедр мистецтвознавства та архітектурного проектування Київського художнього інституту. Автор теоретичних праць з історії архітектури, посібників для проектувальників. Серед них: "Обзор существующих методов графического анализа архитектурных сооружений" (1947-1948 рр.), "Фасонный кирпич в русской архитектуре XVI-XVII вв. и его значение для нашего времени."

Гуржій В.М. (1924 – 1960)

На могилі масивний надгробок із сірого граніту.
Стела з горельєфом на постаменті (кам'яна брила). Текст напису:
"Гуржій В. М. Скульптор".

Скульптор.

Даміловський Микола Олександрович

18.12.1880 – 21.03.1942

На могилі, на постаменті стела з чорного граніту, хрест із мармуру, три керамічних фото, напис:

"Профессор Николай Александрович Дамиловский, ск. 21.III.1942

Нинуса Дамиловская. Ск. 15.VIII.1952.

Дамиловская Надежда Алексеевна. Ск. 21.III.1991.

Видатний архітектор українського стилю, майстер житла та інженерних споруд, знавець тонкощів використання конструкцій та матеріалів, педагог, один із засновників вітчизняної архітектурної школи.

Народився в с.Козацькому Чернігівської губ. у сім'ї сільського паламаря. Пройшов курс навчання в сільській земській школі, Ніжинській класичній гімназії, із відзнакою закінчив С.-Петербурзький Інститут цивільних інженерів (1909 р.).

Під час перерви у навчанні (через революційні заворушення в 1905 р. інститут був закритий), працював у відділі "Путей и строений" Київського трамваю, спочатку студентом-практикантом, а згодом помічником начальника. За час навчання прилучався як практикант до будівництва Полтавського земства В.Г.Кричевського.

1909-1915 рр. — інженер технічного відділу в Управлінні по будівництву залізниць Одеса-Бахмач,

М. Даміловський з дружиною.

1915-1918 рр. — головний архітектор Управління по будівництву залізниці Гришино-Ровно (Харків).

1918-1929 рр. — головний архітектор департаменту нових споруд Міністерства шляхів сполучень України, старший архітектор залізничного відділу комітетів державних споруд.

Паралельно із службою займався педагогічною роботою — викладав у КПІ (з 1911 р.).

В кінці 1918 р. брав участь у створенні першого в Україні Архітектурного інституту, де працював на посаді професора (1919-1921 рр.) спочатку геодезії, а потім будівельного мистецтва й частин будівель, був заступником його першого керівника Д.Дяченка, потім викладав у Київському художньому інституті (1921-1938 рр.), Київському інженерно-будівельному (1930-1937 рр.), де завідував кафедрою будівельної справи, професор (1939 р.).

Був репресований у зв'язку із звинуваченням за участь в організації "СВУ" Єфремова з вересня 1929 р. до березня 1930 р.

1931 р. — старший науковий співробітник Київської філії Інституту будівель, де розробив тему "Збірно-розбірні житлові будинки".

Займався будівельною практикою, працював спочатку у професора Оберемського, потім, з 1909 р. по 1911 р., у Вербицького. А з 1911 р. почав самостійну приватну практику, побудував декілька будинків у Києві: 20-квартирний прибутковий будинок М.Міхельсона по вул. Пушкінській, 23 (1913-1914 рр.) та 30-квартирний Київського доброчинного товариства в садибі Сулимицьких закладів на вул. Круглоуніверситетській, 6 (1914-1915 рр.), у стилі класицизму.

1913 р. — керував будівництвом Всеросійської виставки в Москві.

1914 р. — будівництво Київської міської очисної каналізаційної станції.

Йому належить також розробка проекту будинку типографії по вул. Михайлівській, 22, проект будівельної частини кабельного заводу, проект і керівництво роботами по реконструкції театру "Російської драми" у м. Києві (нова сцена зі всіма конструкціями), проект і організація відновлювальних робіт по Києву

після громадянської війни: ангари, зал "Інтимного театру", гараж Дарницького мототрамваю, клубу з-ду "Більшовик", на Банківській вул. Палацу праці (по проекту акад. Шуко) і біля 30 поруйнованих і напівзруйнованих житлових будинків.

Уживав стильові форми українського модерну. Передбачив "неминучість" застосування у київському будівництві високо-якісної облицювальної цегли, профільованої керамічно-глазурованої плитки, кольорової майоліки — орнаментальної вставки, панно, рельєфів, — саме це М.О.Даміловський вважав засобами виявлення національного українського характеру в оформленні будівлі, спрогнозував впровадження в будівельне виробництво збірних залізобетонних конструкцій.

За проектами М.О.Даміловського зведено багато залізничних споруд:

- проект і побудова всіх громадських споруд залізничного вузла "Одеса-Пересип" та служби тяги залізничної лінії "Одеса-Бахмач";
- проект теплоелектроцентралі для ст. "Просіяна";
- проекти всіх громадських споруд: вокзалів, товарних, паровозних депо, майстерень, житлових будинків та ін. по лінії "Гришино-Рівне".

Серед інших — проект і побудова водопроводу (всі інженерні, гідротехнічні і громадські споруди) для м. Кривого Рогу (1927 р.) та

Білої Церкви (1928 р.), проект фабрики для м. Кривого Рогу.

Останні роки життя працював у галузі комунального будівництва над темою "Санітарний сміттєспуск".

М.Даміловський — автор робіт: "Альбом проектів будівель у колгоспах" (1929 р.) у співавторстві з Д.М.Дяченко, "Архітектура і будівельні матеріали" (1936 р.), "Про матеріли і конструкції житлових будинків" (1938 р.), розробив свій спосіб побудови архітектурних перспектив за допомогою особливого приладу, який ввійшов в історію як "Лінійка Даміловського". Входив до складу Товариства українських архітекторів (ТУА, з 1918 р.), членом якого були О.М.Вербицький, В.І.Кричевський, І.В.Моргилевський та ін.

Жив у Києві по вул. Артема, 40/1, кв. 3.

Діндо
Жозефіна Костянтинівна
11.12.1902 – 18.05.1953

На могилі – бронзове погруддя Б.Кратка роботи Ж.Діндо. Текст напису:
"Скульптори Жозефіна Діндо, 1902-1953, Бернард Михайлович Кратко, 1884-1960".

Скульпторка-монументалістка, педагог, професор.

Народилась у м. Варшаві, ще дитиною залишилася сиротою. В роки I-ї Світової війни переїхала до м. Риги, потім до м. Харкова.

Закінчила Харківський художній інститут (1920-1926 рр.). Працювала викладачем Одеського художнього інституту (1930-1933 рр.), згодом – на посаді доцента скульптурного факультету Київського художнього інституту (1934-1944 рр.). Була членом асоціації революційних митців України (1927-1932 рр.).

Репресована в 1938-1941 рр., відбувала покарання в Карагандинській області.

Жозефіна Діндо – автор станкових творів: "Селянка" (1920 р.), "Мати", "Пастушка" (1926 р.), "Молочниця" (1929 р.), "Безпритульний", "Крик" та ін. Серед її монументальних робіт: пам'ятник Р.Люксембург для м. Харкова (бетон, 1921 р.), проекти пам'ятника Т.Г.Шевченку для м. Харкова та М.Гоголю в Москві, скульптурне оздоблення Піонерського саду в Києві (1935 р.). Працюючи на

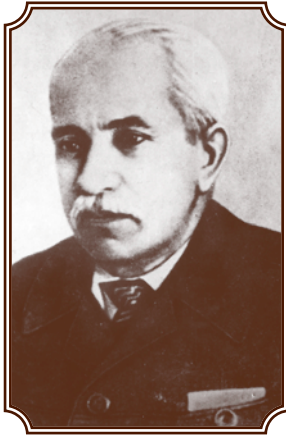
Городницькому фарфоровому заводі, Діндо вдало виступала в жанрі побутової скульптури малих форм, виконаної у фарфорі.

Скульпторка неодноразово виставляла свої твори на численних виставках. За проект пам'ятника під девізом "Вічність" їй була присуджена заохочувальна премія.

Барельєф "Інтернаціонал" у фрескових розписах Харківського Червонозаводського театру. Авт. Ж. Діндо та Б.

Динник
Олександр Миколайович
19.01.1876 – 22.09.1950

На могилі гранітна стела. Напис:
*"Академик Александр Николаевич Динник,
родился 19/3 января 1876 г. Скончался 22 сентября 1950 г."*
Автори: скульптор М. Короткевич, архітектор Р.Юхтовський.

**Вчений в галузі будівельної механіки, професор (1911 р.),
академік АН УРСР (1929 р.), АН СРСР (1946 р.), заслужений
діяч науки України (1944 р.), лауреат премії ім. М.І. Пирогова.**

Меморіальна дошка (бронза,
барельєф, ск. М. П. Короткевич) на
фасаді будинку по вул. М.
Коцюбинського, 9, де жив у 1944-1950

Народився в м. Ставрополі в
сім'ї вчителя жіночої гімназії.

Початкову освіту здобув у
місцевій класичній гімназії, вищу
— спочатку на математичому фа-
культеті Новоросійського універ-
ситету (проживав тільки 1 рік),
та Університету св. Володимира,
фізико-математичний факультет

якого закінчив у 1899 р. із золотою медаллю та премією ім. Пирого-
ва за роботу "Нарис вчення про намагнічення."

1899-1910 рр. — працював у Київському політехнічному інсти-

туті, пройшов шлях від молодшого лаборанта кафедри фізики до професора кафедри опору матеріалів і механіки.

1909 р. — отримав вчений ступінь магістра механіки.

1910-1914 рр. — викладач Донського політехнічного інституту (Новочеркаськ).

1913-1941 рр. — завідувач кафедри теоретичної механіки Дніпропетровського гірничого інституту, одночасно в 1923-1925 рр. читав лекції в гірничому технікумі м. Донецька.

З 1941 по 1944 рр. працював в Інституті гірничої механіки АН України, в Уфі і Москві.

1944-1950 рр. — професор Київського університету.

1944-1947 рр. — завідувач відділу теорії пружності Інституту гірничої механіки АН УРСР.

З 1948 р. — завідувач відділу теорії пружності Інституту будівельної механіки АН УРСР.

1901 р. — отримав чин титулярного радника, 1903 р. — колезького асесора, 1906 р. — надвірного радника, 1909 р. — колезького радника зі старшинством.

Нагороджений орденом св. Станіслава 3ст. (1906 р.).

Наукові праці присвячені теорії пружності, опору матеріалів, теорії стійкості, прикладній математиці. Працював у галузі дослідження гірничого тиску арок, шахтних підйомних канатів, стійкості стрижнів пластин, оболонок, стрижневих систем та інших елементів споруд, теорії коливань, теорії пружності анізотропного середовища. Розробив наближені методи розв'язання задач із теорії пружності. Створив наукову школу в галузі теорії пружності і був її керівником протягом 25 років.

Створив багато експериментальних баз і наукових лабораторій.

Автор понад 200 наукових праць, в тому числі "Курс теоретичної механіки" в 3-х частинах (1938-1950 рр.), "Кручення: теорія і застосування" (1938 р.).

Підготував понад 40 докторів наук.

Затверджена премія його імені.

**Дмитрієв
Микола Михайлович
(26.04.1892 – 23.10.1928)**

На могилі надгробок-обеліск із сірого граніту. Текст напису:
*"Інженер Николай Михайлович Дмитриев 26. 04. 1892-23.10.1928.
Шумский Всеволод Владимирович 6.04.1886-5.04.1957.
Спи спокойно, дорогой, любящий сын и муж".*

Інженер-будівельник.

Працював у Києві на посаді головного інженера на будівництві мосту Є. Бош. Трагічно загинув у поїзді "Москва-Київ".

Днестровая Лідія (23.03.1903-28.12.1952)

На могилі надгробок на постаменті із сірого граніту. Текст напису:
"Днестровая Лидия. Архитектор 23.03.1903-28.12.1952" (далі нерозбірливо написано).

Архітектор.

Енгель Курт Юлійович (1883 – 1933)

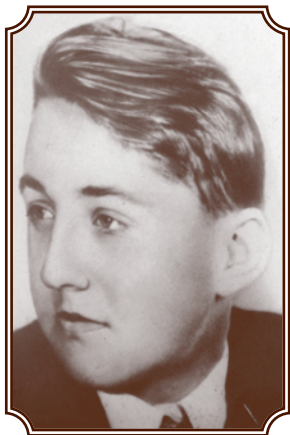

На могилі великий хрест з білого мармуру. Текст напису:
"Профессор Курт Юльевич Энгель, 1883-1933".

Будівельник. Професор.

Німець за походженням. Був великим фахівцем в галузі сан-техніки.

Знающев Г. С. (1911 – 1930)

На могилі надгробок — обеліск із сірого граніту, медальйон. Текст напису:
"Архітектор Знающев Г. С. 1911-1930".

Архітектор.

Кільчинський Олександр Олексійович

08.07.1894 – 22.09.1942

На могилі — металевий хрест, на ньому дві металеві таблички. Текст напису:
"Кильчинский Александр Алексеевич 7.VII.1894-22.IX.1942"

"Кильчинская Анна Георгиевна род. 4.VIII.1908 ум. 18.V.2000 г."

Гранітна стела з портретами його і дружини та написом:

"Подружжя Кільчинські: інженер-мостобудівник, мікробіолог.

Діти. З любов'ю і пошаною".

**Відомий спеціаліст в галузі мостобудівництва, інженер,
дослідник-експериментатор, учень Є.О.Патона.**

Народився в с. Петрівському Дніпропетровської обл. Середню освіту здобув у Павлоградській гімназії, яку закінчив із золотою медаллю в 1912 р. і склав конкурсні іспити до інженерно-будівельного відділу (згодом перейменованого на інженерний факультет) Київського політехнічного інституту.

Під час навчання працював на різних посадах: підрядним нівелювальником заводу "Арсенал" (1915-1916 рр.), техніком по боротьбі з перекатами на р.Дніпро та Верхній Сож від округу шляхів сполучень в м. Гомелі (1917 р.), пікетажистом та нівелювальником на будівництві шляхів сполучень "Київ-Поділ" та "Київ-Гавань" (1918-1919 рр.), старшим робітником та десятником при ремонті міського водонапірноканалізаційного обладнання (1920 р.), десятником при відбудові Наводницького мосту в Києві (1920 р.).

По закінченні Київського політехнічного інституту (1920 р.) за спеціальністю "мости", працював на посаді інженера, ст. інженера, завідуючого, начальника та заступника начальника (1936-1941 рр.) мостовипробувальної станції Центрального Управління шляхів при Народному Комісаріаті шляхів сполучення. Працював під керівництвом Є.О.Патона.

Автор ряду теоретичних праць: " Нагляд і утримання дерев'яних мостів" (1935 р. м. Харків), "Нагляд и утримання залізобетонних мостів" (1938 р.) Остання не була опублікована через репресовану сім'ю його сестри Марії Олексіївни. Він зібрав відомості про характеристики мостів, допустимі навантаження та розрахункові навантаження при протіканні води при зливах та весняних повеннях, виконав розрахунки отворів та висоти підпор, де укладені вимоги для вузлів з'єднань, характеристики та рекомендації щодо утримання підпор та полотен пішохідних та залізничних мостів.

Спеціалісти користуються його нормативами та формулами й тепер. У 30-ті роки ним було отримано формулу для розрахунку прогинів прольотів мостів, яка носить його ім'я.

Поруч поховання його дружини Кільчинської Ганни Георгіївни (дів.Гавриш) 04.08.1908 р.-15.05.2000 р.

1932-1938 рр. навчалась в Інституті легкої промисловості. Працювала мікробіологом на Київських хлібзаводах.

Кириченко І. С.
(1883 – 1948)

На могилі земляний пагорбок, металевий хрест із напівстертою табличкою.

Текст напису:

"Архітектор І.С. Кириченко. 1883-1948".

Архітектор.

Кириченко Олег Ілліч (1.07.1927 – 11.05.2000)

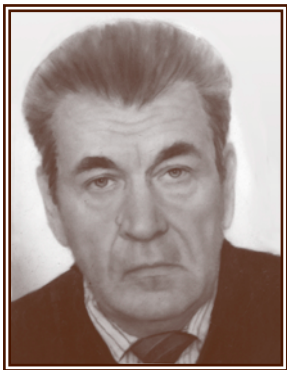

Похований поруч з батьком Кириченко І.М. Дошка на огорожі. Текст напису:
"Заслуженный строитель Украины, действительный член Союза архитекторов Украины Олег Ильич Кириченко. Помним, любим, скорбим".

Інженер — проєктувальник, фахівець з водопостачання та каналізації, дійсний член Академії будівництва України (1994 р.).

Народився в місті Лубни Полтавської обл. Освіта вища. Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут в 1949 р.

У 1949-1950 рр. працював виконробом "Донбас — водтресту", 1950-1956 рр. — служив в МВФ. В 1956-1957 рр. — інститут "Київпроект", 1957-1961 рр.-Інститут загальної та неорганічної хімії АН УРСР, 1961-1962 рр. — службове відрядження до В'єтнаму, де займався питанням водопостачання.

З 1962 р. — головний спеціаліст, головний інженер відділу, начальник інженерного відділу інституту "Київпроект" (нині ВАТ "Київпроект"). За час роботи в "Київпроекті" брав особисту участь та керував проєктними роботами по багатьох об'єктах водопостачання і каналізації м. Києва. Це: Дніпровська водопровідна станція,

Деснянська водопровідна станція (друга черга), артезіанське водопостачання, озонаторна станція Дніпровського водогону, проблем Чорнобиля та багато інших. Почесне звання "Заслужений будівельник УРСР" (1986.).

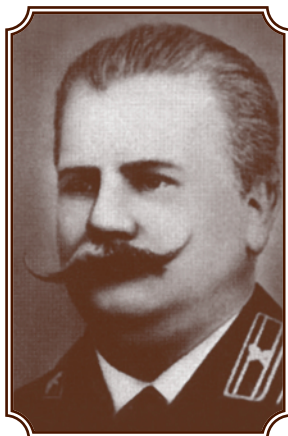
Автор ряду наукових праць та статей в наукових журналах, серед них:

"Станция озонирования воды в Киеве", журнал "Водоснабжение и санитарная техника" №11, 1976;

"Прокладка водопроводів великих діаметрів в щитових колекторних тунелях";

"Міське господарство України". №3, 1995; та інструкції "Основные правила пользования водопроводной и канализационной сетью". 1954 р.

Кобелєв Олександр Васильович (28.07.1860 – 10.09.1942)

На могилі до 10.09.02 р. була табличка на огорожі. Коштом Головного управління архітектури встановлено пам'ятник у вигляді прямокутної стели, на якій вигравіювано барельєфний портрет архітектора, хрест. Текст напису:

"Кобелєв Олександр Васильович. Видатний архітектор, педагог 1860-1942"

Автор: архітектор В.А. Приходько. Виготовлений на виробничому об'єднанні "Художник".

Поруч поховання дружини О.Л.Кобелєвої урожд. Буюклі (1865-1922 рр.), онуки Стеценко О.Ф. (1917-1959 рр.). Дочка Кобелєва М.О. (1888-1970 рр.) похована на Міському кладовищі.

Кобелєв Олександр Васильович — архітектор і педагог, професор (1916 р.), один з провідних зодчих Києва кінця 19 — початку 20 ст., громадянський інженер.

Народився у Царському Селі в сім'ї дворянина, військового. Згідно з легендою, йому дали ім'я на честь імператора Олександра II, який був його хрещеним батьком. Навчався у військовій гімназії та Інституті цивільних інженерів м. Санкт-Петербурга (1880-1887 рр.). Ще студентом практикував у Києві, працював на будівництві Київського залізничного училища (1883 р.), Московсько-Брестській (1884 р.) і Бендеро-Галацькій (1885-1886 рр.) залізницях, а по дипломному проекту О.Кобелєва збудований залізничний вокзал у Козятині, що у тодішній Росії вважався одним із кращих (1887 р.). Крім головного вокзалу тут були збудо-

Київ, будинок по вул. Мельникова, 81. Арх. Кобелев, поч. XX ст.

Київ, будинок по вул. О.Гончара (Чкалова), 44, жилий дім, поч. XX

Київ, будинок по вул. О. Гончара (Чкалова), 55-6, Вищі жіночі курси, загальний вигляд (1911-1913 рр.), нині адміністративний будинок.

Константинівка, Будинок філіалу Державного банку.

вані паровозне депо, школа, ряд житлових будинків та інші споруди. О.Кобелев, як виконавець робіт, протягом двох років працював над втіленням свого проекту в натурі. По закінченні інституту все життя працював в Україні, в Києві, куди отримав запрошення на посаду "інженера для технічних занять" в Управління Південно-Західних залізниць, де згодом був старшим архітектором, начальником відділу цивільних будівель, інженером VIII класу, позаштатним архітектором по розширенню станції Київ — виконавцем цих робіт (1890-1891 рр.).

В своїй творчості архітектор постійно шукав нових шляхів, використовуючи форми неоренесансу, неobaroko, так званого цегляного стилю. Архітектурне обличчя міста поч. XX ст. нерозривно пов'язане з його іменем. За проектами О.В.Кобелева збудовано цілий ряд будинків у Києві, які тепер по праву вважаються прикрасою міста. За проект будинку Державного банку в Києві він отримав першу премію (1902 р.). Будівництво двоповерхового будинку-палацу в стилі раннього італійського відродження велось в 1902-1905 рр. під керівництвом автора. Проект Головного фасаду — О.Вербицького. Готичні і романські впливи стилю XV ст. спостерігаються в кутових баштах, багатому карнизі, який повторює мотив карнизу відомої лоджії Леї-Ланці у Флоренції (1376 р.), малюнок вікон 2-го поверху має готичні риси італійських соборів.

Усі оздоблювальні роботи виконав італійський скульптор Еліо Саля. Йо-

Київ, бул. Шевченка, 22-24, Комерційний інститут, арх. О.В. Кобелев разом із В.А. Оберемським, 1906 р.

Політехнічний інститут, оточений царськими військами, грудень 1905 р.

Залізничний вокзал в Сарнах, 1897 р.

Київ, Національний банк, 1905 р., автори проекту О.В. Кобелев і О.М. Вербицький. Реконструкція 1934-1935 рр, автори проекту В.Н. Риков і О.В. Кобелев.

го автограф зберігся на колоні головного входу. Меблі для будівництва виготовила австрійська фірма Й.Кимайера. У 1935 р. будинок був надбудований за проектом О.Кобелева і О.Рикова. Після переходу столиці з Харкова до Києва будівля в її попередньому вигляді перестала задовольняти зрослі потреби міста.

У співавторстві з В.Оберемським споруджена будівля Комерційного інституту (1900 р.), тепер тут розташовано Національний педагогічний університет ім. М.Драгоманова.

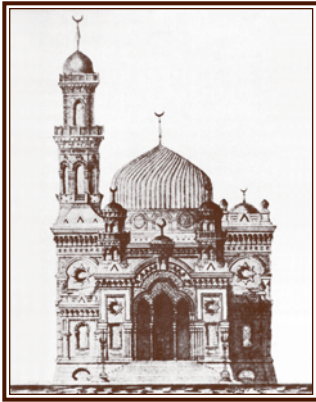
Він автор проекту одного із перших в Україні банківських будинків (1910-1911 рр.) — Київського відділення Селянського поземельного та Дворянського земельного банків (Володимирська, 10) — будинків колишніх Вищих жіночих курсів і Київського відділення Російського технічного товариства, які створили своєрідний ансамбль (1910-1914 рр.). Його будинок 6-ої Київської гімназії (1912-1913 рр.) був премійований на Всеросійській виставці, що проходила в Києві в 1913 р.

У 1897 р. брав участь у закритому конкурсі на проект Київського політехнічного інституту (друга премія), який згодом і побудував.

О.Кобелевим було складено 6 проектів центрального вокзалу до революції і один конкурсний проект у 1927 р.

Найбільш цікаві варіанти були розроблені для побудови одного на Галицькому базарі, другого на Брест-Литовському шосе та на місці теперішнього вокзалу разом з О.Вербицьким.

Всього на Україні за проектами видатного зодчого було збудовано більше 250 різних споруд. Серед них:

Нереалізований проект мечеті на вул. Гоголівській Арх. О.В. Кобелев і

- залізничний вокзал у Сарнах (1897 р.);
- залізничний вокзал у Бендерах (1899 р.);
- залізничний вокзал у Коростені;
- паровоззбірня на 42 паровози та механічна пральня в Одесі;
- елеватор на ст. Вінниця;
- лікарня для залізниці в Києві (1891 р.) і Жмеринці;
- притулок для дітей-сиріт в Залізничній колонії (тепер Фурманова 1/5) 1897-1901 рр.;
- київські залізопрокатні майстерні головних залізничних майстерень (Ползунова, 2);
- хіміко-технологічна лабораторія Залізничної колонії разом з архітектором В. Журавським, інженером О. Бородіним (1879-1890 рр.);
- павільйон російського залізничного відділу на виставці в Парижі (1889 р.);
- павільйон блокування на Нижньогородській виставці (1897 р.);
- 6 павільйонів і концертний зал на Всеросійській виставці в Києві (1913 р.). На цій виставці Кобелев був нагороджений золотою медаллю за розробки по сантехніці;
- будинок гімназії О. Плетньової по вул. Різницькій 2/34 (1903 р.);
- учбовий корпус, велика ветеринарна клініка сільськогосподарського інституту в Білій Церкві;
- басейн в Костянтинівці;
- паротурбінна станція для м. Вінниці (1926 р.);
- житловий будинок № 44 по вул. Гончара у садибі Де-Метца (1911-1912 рр.).

За проектом О.Кобелева заглиблений і розширений цокольний поверх з бутового каменю будинку Управління Південно-Західної залізниці по вул. Лисенка, 6 (1889 р.), виконані роботи по пристосуванню під водолікарню прибуткового будинку по вул. Комінтерна, 12, надбудований третій поверх будинку М. Мандельштама по вул. Грушевського, 8/16 (1895-1896 рр.), споруджена каплиця з моргом Кирилівської лікарні для божевільних (1902 р.) та ін.

Окрім будівничої діяльності О. Кобелев багато зробив як педагог. З 1899 р. — читає лекції та керує архітектурним проектуванням у Київському політехнічному інституті, а з 1916 р. обирається

професором по кафедрі будівного мистецтва і архітектури цього ж вузу. В 1912-1919 рр. — організатор і декан інженерно-будівельного факультету Київських політехнічних курсів.

З 1916 р. — директор середньої будівельної школи в Києві, перетвореної згодом в будівельний технікум, де був завідувачем, а потім професором, до ліквідації технікумів у 1930 році. Був почесним попечителем Київської школи десятичників з дорожньої та будівельної справи. Викладав на архітектурних факультетах інженерно-будівельного й художнього інститутів у Києві. У 1920 р. завідував будівельними роботами в Київському окркомгоспі. О.Кобелев — автор шеститомної праці "Общая гражданская архитектура". Маловідомий О.Кобелев як художник. Його акварелі з споруд Південно-Західних залізниць експонувались на всесвітній виставці в Чикаго, а оригінали робіт зберігались в музеї шляхів сполучень (С.-Петербург). На сьогоднішній день їх доля невідома.

Жив у Києві на вул.Ярославів Вал, 31 (будинок не зберігся) та в державній квартирі викладачів Київського політехнічного інституту.

Кратко

Бернард (Арон-Бер Шимон) Михайлович

17.01.1884 – 01.08.1960

На могилі – бронзове погруддя Б.Кратка роботи Ж.Діндо. Текст напису:
"Скульпторы Жозефина Диндо, 1902-1953, Бернард Михайлович Кратко, 1884-1960".

Скульптор-імпресіоніст, професор скульптури Академії Мистецтв (1919 р.), Київського та Харківського художніх інститутів.

Народився у Варшаві. В дитинстві захоплювався малюванням. Працюючи учнем в типографії, навчався у вечірній школі мистецтв при промисловому музеї у майстерні К.Дуніковського. В 1901-1906 рр. – навчання у Варшавському художньому інституті

Відкриття пам'ятника Т. Шевченку в Києві, 1920 р.

Вул. Червоноармійська, 53. Меморіальна дошка на буд. Київського держ. театру оперети, 1947 р. (зам. 1978 р.).

Меморіальна дошка декабристам в Києві по вул. Мегігирській, 10 (Грушевського,

(спочатку живописний факультет, потім скульптурне відділення).

По закінченні інституту був премійований поїздкою до Німеччини, Єгипту, Італії. Повернувшись, працював у типографії, де займався графікою на скульптурному заводі. В 1916 р. Б.Кратко переїхав до Петербургу, в 1918 р. — на Україну, до Києва, а в 1920 р. до Харкова (1920-1925 рр.)

В 20-х роках, беручи участь у здійсненні ленінського плану "Монументальної пропаганди", Кратко створив для Києва пам'ятник Т.Шевченку (1920 р.), на місці пам'ятника Олександрові ІІ, біля колишнього Купецького саду (тепер філармонія), погруддя К.Маркса (1920 р.). Кращі твори Кратка: погруддя Г.Сковороди (1923 р.), "Червоноармієць" (1924 р.), портрет М.Заньковецької (1928 р.), "Шахтарі" (1946 р.), пам'ятники Я.Свердлову (1951 р., м.Єнакієве), В.І.Леніну (1953 р., шахта Челюскінців на Донбасі), М.Бойчуку, В.Дранішнікову та ін.

В 1937 р. був репресований, засланий в Середню Азію. В 1945 р. повернувся до Києва, 1948 р. — Донбас.

Б.Кратко — автор горельєфів та барельєфів для Палацу Культури в м. Шербинівці (1932-1935 рр.), пам'ятника М.Щорсу в Житомирі, меморіальної дошки з барельєфами страчених декабристів (Київ, вул.Грушевського, 14).

Разом з дружиною Жозефіною Діндо прикрасив портал будинку селянського санаторію в Одесі. У Варшаві виконав декоративну скульптуру, фонтан "Чотири пори року" (1913 р.).

Деякі твори Б.Кратка зберігаються в Державному музеї українського образотворчого мистецтва.

Кюнцель
Ернест-Федір Карлович
15.01.1874 – 02.06.1942

На могилі — масивний металевий хрест, металева табличка. Текст напису:
"Кюнцель Е.К. 1877-1942".

Вчений-будівельник, викладач, професор.

Родом із Полтавщини. Закінчив Інститут інженерів шляхів у Петербурзі (1900 р.) за спеціальністю — розвідка будування залізниць, мостів.

З 1920 р. викладав (геометрію) в КПІ і КІНГу. Проводив розвідки стосовно будівництва шляху із Москви на Брянськ.

**Мадеева
Ала Георгіївна
(24.12.1914 – 1.04.1989)**

На могилі металева огорожа, квітник, мармурова дошка на огорожі. Текст напису:
"Мадеева Алла Георгиевна 24.12.1914-1.06.1989".

Поруч ще два поховання: Мадеев Георгій Андрійович 1880-1961,
Мадеева Юлія Михайлівна 1876-1947.

Архітектор.

Малоземов
Іван Іванович
26.09.1899 – 19.12.1954

На могилі прямокутна стела з лабрадориту. Напис:
"Архітектор Іван Іванович Малоземов, 1899-1954".

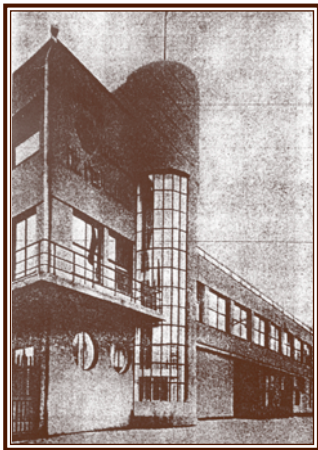
**Архітектор і педагог, розробник генпланів багатьох міст
колишнього СРСР, професор.**

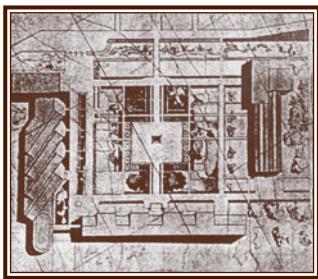
*І.І. Малоземов. Фото із
сімейного архіву.*

Родом із с. Луговець Мглинського повіту на Чернігівщині. Середню освіту отримав у Стародубській гімназії, яку закінчив у 1917 р. Служив начальником Чаусовської волосної міліції до кінця 1917 р., а в 1918 р. вступив до Київського архітектурного інституту, який закінчив у 1927 р. зі званням архітектора-художника. Його вчителями були художники: В.Касян, О.Мурашко, Ф.Кричевський, архітектори П.Альошин, О.Вербицький, І.Моргилевський та ін. В студентські роки працював у різних закладах і установах, зокрема проєктував Київську кінофабрику у професора В.Рикова (1926-1927 рр.).

1927-1929 рр. — старший архітектор на будівниці Будинку Держпро-

*Клуб будівельників у Харкові
(1927-1930 рр.). Арх.: Я. Штейнберг,
І.І. Малоземов, І.Ф. Милініс.*

*Проект заводу в дитячій колонії
О.С. Макаренка (1933 р.).
Арх.: І.І. Малоземов, Н.Д. Мануча-
ров, Б.І. Приймак.*

мисловості у Харкові.

1929-1936 рр. — робота в інституті "Діпроміст"

1936-1941 рр. — головний архітектор м. Ленінграда. 1941-1943 рр. — полковий інженер на Ленінградському фронті.

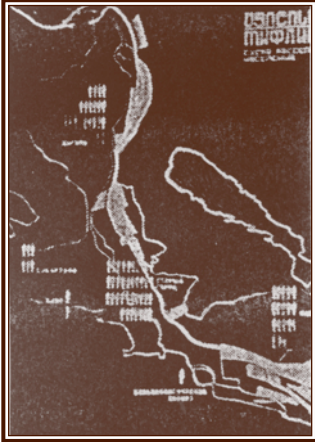
Брав участь у боях під Лігово, Колпіно та ін. Був важко поранений і з 1943 по 1945 р. працював у "Ленпроекті", де склав схему відновлення і генеральний план Колпіно на посаді керівника майстерні. В 1945-1954 рр. — спочатку в.о., а згодом заступник начальника Управління у справах архітектури при Раді Міністрів УРСР.

1928-1936 рр.—викладач Харківських художнього інституту, інституту будівельного та комунального господарства. 1945-1954 рр. — викладач КХІ.

Малоземов І.І. — автор генеральних проектів планування чотирьох столиць союзних республік — Києва (1948 р.), Тбілісі (1934 р.), Єревану (1938 р.), Якутська (1939 р.), Петрозаводська (1940 р.), гігантів промисловості — Запоріжжя (1932 р., 1949 р.), Маріуполя, (1935 р.), Кривого Рогу (1936 р.), Твері (1937 р.), Піткаранта (1940 р.), Колпіно

(1944 р.). Співавтор генплану м. Києва 1946-1947 рр. з перспективою на 15-20 років (О.Власов, Б.Приймак, Б.Поліщук, інженер І.Козлов). Автор понад 30 проектів різних будівель в галузі цивільної архітектури:

- інтер'єрів будинку Держпромисловості у Харкові (1927-1928 рр.);
- проекту будинку клубу будівельників у Харкові (1927 рр.);
- проект їдальні для "Донбасвугілля";
- житлового масиву "Промінь" у Харкові (1928 рр.);
- проект будинку "Техвидав" на вул. Сумській у Харкові (1929 рр.);
- проект житлового будинку на вул. Дарвіна в Харкові та виставкового павільйону (1930 р.);
- проект виставкового павільйону в університетському саду в Харкові;

Тбілісі. Схема реконструкції міста і розселення (1936 р.).
Арх.: І.І. Малоземов, З. Курдіані,
Г. Гогава.

Схема ген. плану Великого
Запоріжжя (1929-1932 рр.).

- проект фабрики фотоплівкової апаратури ім. Дзержинського в м.Харкові. У співпраці з архітектором Манучаровою, Приймаком та Яковлевим (1931 р.);

- проект набережної ріки Кури в Тбілісі (1934 р.) та ряду інших.

Автор ряду наукових праць з розвитку містобудування.

В 1932 р. Малоземов — голова оргкомітету по створенню Спільки архітекторів України, 1934-1936 рр. — заступник голови Спільки. 1945-1954 рр. — член архітектурної Ради правління в справах архітектури при Раді Міністрів УРСР, член Вченої Ради інституту містобудівництва Академії архітектури УРСР.

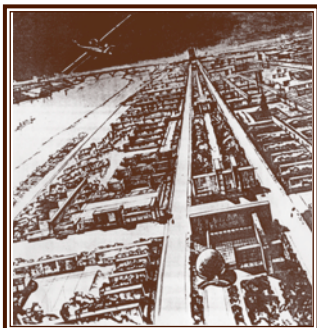
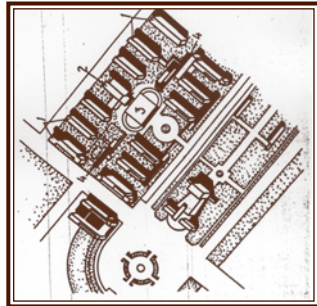

Схема одного із кварталів у
Великому Запоріжжі, 1930 р.

Моргилевський Іполит Владиславович 12.09.1889 – 7.12.1942

На могилі стела з барельєфом І. Моргилевського, та надгробна плита з чорного граніту. Текст напису:

"Моргилевський Іполит Владиславович 12.09.1889- 7.12. 1942.

Архітектор, дослідник, педагог".

Надгробок встановлений у грудні 2007 р. коштом Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Барельєф вченого - робота студентів-скульпторів Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

До цього на могилі був металевий хрест, табличка на огорожі.

**Інженер-технолог, історик-архітектури, мистецтвознавець,
педагог, професор (1930), член-кореспондент
Академії архітектури СРСР (1941), член ТУА (1918).**

Народився в с. Радовець Самарської губ. У 1909 р. закінчив Тифліську реальну школу, в 1918 р. Київський політехнічний інститут. Ще студентом деякий час працював асистентом професора Б. Лисіна в Київській будівельній школі по темі "Технології будівельних матеріалів".

З липня 1918 р. до січня 1919 р. — фахівець з обміру й дослідження пам'яток старої архітектури відділу охорони пам'яток старовини й мистецтв Головного управління мистецтв та національної культури Міністерства освіти під керівництвом академіка М. Біляшівського.

З березня 1919 р. до серпня 1919 р. — помічник зав. секцією

Бул. Шевченка, 7/29, де розташовувався Всеукраїнський комітет по охороні пам'яток і працював Моргилевський у квітні-червні 1919.

Тепер готель "Прем'єр-палац".

Будинок по вул. Смірнова-Лас-точкіна, 13 з меморіальною

бору під охорону держави.

І. Моргилевський був ученим секретарем цієї комісії в 1921 р., її членом до червня 1922 р. Вивчав також Спасо — Преображенський та Успенський собори Єлецького монастиря в Чернігові, пам'ятки античного Херсонесу та Ольвії, пам'ятки Росії, Вірменії, Грузії, Середньої Азії, Туреччини.

Глибока професійна інженерна підготовка в галузі будівельних матеріалів дозволила вченому запровадити нову методологію досліджень пам'яток. Ним вперше були використані хімічні та технологічні аналізи кладки та розчинів, статистичні розрахунки конструкцій.

Розробив досконалу методику обмірів — "метод засічок".

І. В. Моргилевський викладав у Київському археологічному інституті

архітектури "підвідділу по ліквідації майна релігійних установ".

В 1920-1926 рр. — працював у музейно-виставковій секції Губкому на росвіті, був членом комітету охорони пам'яток старовини й мистецтв при Академії наук, нештатним постійним співробітником секції мистецтв, зав. секцією архітектури ВЧ Копмису, був організатором й завідуючим музеєм архітектури у Всеукраїнському музейному містечку.

І. В. Моргилевський проводив велику науково-дослідну роботу по вивченню пам'яток архітектури України X — XI ст.

Архітектурне обличчя древнього Києва нерозривно пов'язане з його іменем. Протягом 20-30-х років вчений дослідив та описав 11 пам'яток. Серед них: Михайлівський Золотоверхий, Успенський, Софійський собори, брав участь у збереженні фресок зруйнованого Михайлівського Золотоверхого в Києві. Софійська комісія, в якій крім І. Моргилевського працювали Ф. Ернст, Ф. Красиць-

Вул. Смірнова-Ласточкина, 20.
Духовна семінарія. Нині Академія
мистецтв.

(1921-1922 рр.), архітектурному (був одним з ініціаторів його створення) — (1922-1923 рр.), художньому — (1923-1927 рр.), був деканом архітектурного факультету, професор (1930 р.), політехнічному (1924-1930 рр.), будівельному (зав. кафедрою "технології будівельних матеріалів", читав спецкурс "Історія містобудівництва").

Знав багато іноземних мов, був ерудитом. Блискучий викладач, під час лекції вдавався до екскурсів філолого-літературних, наводячи паралелі з історії світової літератури.

Серед учнів І. Моргилевського відомі вчені, архітектори В. Г. Заболотний, Ю. С. Асєєв, М. В. Холостенко, П. Г. Юрченко, Я. А. Штейнберг та багато інших.

Він був одним із найулюбленіших викладачів. В 1978 р. архітектор Б. Дзбановський, так писав про свого вчителя: І. Моргилевського:

"Он был большой знаток архитектуры,
И наших дней и глубины веков.
Читал он нам историю культуры
И много знал восточных языков.
Когда он о Египте с придыханьем
Нам говорил отдавшись весь словам,
Сидели все мы затаив дыханье,
Так, словно сами побивали там".

І. Моргилевський автор друкованих праць:

- "Собор Софії в світлі нових спостережень";
- "Київ та його околиця", 1926 р.;
- "Собор Спаса в Чернігові". Збірник, Ч. 1928 р.;
- "Успенська церква Єлецького монастиря" та ін.

І. Моргилевського було обрано:

1921 р. — вченим секретарем Всеукраїнського археологічного комітету при ВУАН, головою був М. Макаренко;

1925 р. — дійсним членом Всеукраїнської асоціації сходознавства;

1931 р. — дійсним членом Комісії для вивчення Близького Сходу при ВУАН;

1938 р. — членом реставраційних комісій Комітету в справах мистецтва при РНК СРСР;

1940 р. — членом наукової ради Академії архітектури СРСР.

Брав участь у роботі технічних рад конкурсних комісій із забудови Києва. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури встановило щорічну премію імені І. В. Моргилевського (1991 р.), її лауреатами стали: Дорофійко І. П., Вечерський В. В., Асєєв Ю. С, Тиманович Є. В., та ін.

На будинку, де архітектор жив 17 років і помер, залишившись під час Великої Вітчизняної війни в окупованому Києві (вул. Смирнова-Ласточкина, 13), встановлено меморіальну дошку (1993 р.). Ск. М. Шутілов, арх. Д. Антонюк.

Некрасов Сергій Федорович 08.09.1886 – 02.08.1958

На могилі земляний горбок, металевий хрест, табличка. Текст напису:
"Некрасов С. Ф. 1886-1958"

Інженер по будівництву залізничних ліній, мостів, педагог, зав. кафедрою основ і фундаментів Київського інженерно-будівельного інституту, доцент (1939 р.), кандидат технічних наук (1940 р.)

Народився в с.Ашиткове Виноградського району, Московської обл. в родині сільського священника.

Закінчив фізико-математичний факультет Московського університету (1911 р.) та Московський інститут інженерів шляхів сполучень (1914 р.).

1915-1927 рр. — працював інженером на західних залізницях на різних посадах від помічника начальника дільниці до начальника технічного відділу і помічника начальника служби шляху.

1927-1929 рр. — начальник Саратовської мостовипробувальної станції Центрального Управління залізничного транспорту.

1929-1939 рр. — праця на будівництві нових залізничних ліній: Саратов-Міллерово, Тула-Суханичі, Уральськ-Іжецьк та ін., та на будівництві мосту через р.Волгу в м. Саратові.

Педагогічною діяльністю почав займатись спочатку за сумісництвом (1918-1931 рр.) в залізничних і шляхових технікумах.

1931-1938 рр. — викладач Саратовського гідромеліоративного (сільського господарства) інституту;

1934-1938 рр. — завідувач кафедри інженерних конструкцій цього закладу;

1944-1948 рр. — завідувач кафедри основ і фундаментів Київського інженерно-будівельного інституту.

Автор 24 наукових праць і 20 науково-популярних статей з питань льодознавства, мостової гідрології, інженерних конструкцій, автор підручників для будівельних технікумів.

Неровецький Олександр Іванович

17.03.1884 – 31.12.1950

На могилі прямокутна стела, барельєф із білого мармуру, напис:
"Александр Иннокентьевич Неровецкий, вице-президент Академии архитектуры Украинской ССР, профессор, 1884-1950." Скульптор В.Машкара.

Вчений у галузі технології і організації швидкісних методів будівництва, професор (1939 р.), член-кореспондент Академії архітектури (1941 р.), дійсний член Академії архітектури УРСР (1945 р.).

Народився в м. Черкасах Київської губернії в сім'ї сільського лікаря.

О.Неровецький. 1907 р.

В 1901 р. закінчив Черкаську гімназію з золотою медаллю і в тому ж році вступив до Київського університету на математичний факультет, звідки весною 1902 р. був виключений за участь у студентських хвилюваннях. Восени цього ж року витримав конкурсний екзамен до Київського політехнічного інституту на інженерно-будівельне відділення, яке закінчив у 1907 р. з дипломом 1-го ступеня і званням інженера-будівельника.

Починав свою трудову діяльність (1907-1911 рр.) по службі шляху і

Міст через Десну. Один з багатьох, побудованих О.І. Неровецьким.

Будинок Держпрому у Харкові.

Будинок зв'язку у Харкові.

Третя зразкова лікарня у Харкові.

будівель Московсько-Києво-Воронізької залізниці помічником і начальником дільниці шляху, згодом працював на будівництві нових ліній залізниць Московсько-Києво-Воронізької і Владикавказької начальником дільниці, начальником будівництва кесонних мостів.

В роки перших п'ятирічок з 1922 р. займався будівництвом промислових, шахтних і цивільних будівель і споруд в промислових районах Донбасу і Придністров'я. Працював на керівних посадах у ряді великих будівельних організацій України ("Індубуд", "Укрдержбуд", "Південномонтажбуд", "Укрбудоб'єднання" та ін.).

Брав участь у будівництві і реконструкції великих промислових об'єктів України:

- реконструкція Дніпропетровського, Дніпродзержинського, Єнакієвського, Ворошиловського і Макіївського металургійних заводів Одеської і Ново-Баварської текстильних фабрик;

- будівництво Дніпропетровського, Дніпродзержинського, Макіївського, Ворошиловського коксо-хімічних заводів, Нікопольського трубно-прокатного, турбіно-генераторного, станко-будівельного, Краматорського машинобудівельного, Київської кінофабрики, Ворошиловградського паровозобудівельного, Пантелеймонівського вогнетривких заводів, Весело-Подільського цукро-

вого заводу, швейної фабрики в Києві, взуттєвої в Києві і Одесі, більше 15 поліклінік і лікарень, Центральний поштамп, тракторний, турбінний і станкобудівельний заводи, клуб будівельників у Харкові, велика кількість житлових будинків, в тому числі крупноблочних.

Під керівництвом Неровецького О.І. виконані наступні будови:

- будівництво Львовського вузла Московсько-Воронізької і Північно-Донецької залізниці вартістю 4 млн.крб. (1911-1912 рр.) з вокзалом, депо, майстернями, рядом житлових будинків, 2 мостами, шляхопроводом через ряд станційних шляхів, водопровідним переходом під річкою, укладкою колій сортирувальної станції;

- будівництво 5 великих кесонних і на опускних колодязях мостів через р. Десну в Чернігові та біля с. Вітемля, через р. П. Донець, через р. Кума і Підкумок, а також 20 середніх і малих залізничних мостів і труб, 5 дерев'яних мостів, всього 30 різних мостів;

- побудовано більше 100 км залізничних колій, 5 вокзалів і станцій;

- збудований продовольчий військовий пункт (Ромодан), електростанція (Лубни), 5 клубів і до 50 житлових будинків (Донбас).

Після визволення Києва в листопаді 1943 р. радянськими військами, брав участь в роботі компетентної комісії по визначенню першочергових робіт з відбудови міста. Давав конкретні рекомендації для зміцнення будівельних конструкцій, в результаті чого вдалося зберегти для подальшої експлуатації багато житлових будинків.

О.І.Неровецький поєднував роботу будівельника, вченого, педагога і громадського діяча.

Праці в галузі будівництва і методики наукового дослідження підтвердили його широкий інженерний, науковий та загальнокультурний кругозір, здатність пов'язувати науку з практикою і економікою країни, передбачати перспективи розвитку технічного прогресу. Він був першим головою Українського республіканського наукового інженерно-технічного товариства (1935 р.)

Керував кафедрою будівельного виробництва в Українській Промакадемії (1931-1934 рр.), Харківському інженерно-будівельному інституті (1934-1941 рр.), Магнітогорському гірничо-металургійному інституті (1942-1944 рр.), і в Київському інженерно-будівельному інституті (1944-1950 рр.).

1944-1945 рр. — заступник голови Українського філіалу Академії архітектури СРСР, 1945-1950 рр. — академік — секретар відділення будівельних наук Академії архітектури.

Неровецький О.І. — автор ряду праць та перших підручників з технології і організації будівництва. Серед них:

- "Основи будівельного виробництва" (1934 р.);

- "Швидкісне будівництво" (1939 р.);

- "Будівельне виробництво" (1941 р.);

- "Завдання індустріалізації житлового будівництва на Україні" (1948 р.);

- "Основи організації та економіки будівництва" (1948 р.) та ряд інших. Всього понад 300 наукових праць, підручників, які не

втрапили свого значення й тепер.

На могилі пам'ятник із цементу — скульптура жінки (авторська робота Г.Петраше-
вич). Текст напису :

"Петрашевич Неоніла Іванівна. 1879-1955." (мати скульптора)

"Петрашевич Лев Левкович. 1898-1939." (брат скульптора)

Табличка з написом: *"Петрашевич Галина Львівна. 1903-1999."*

Скульптурний автопортрет.
1936 р.

Скульптура "Іспанка" . 1937 р.

Фрагмент скульптури
"Нескорена". 1957 р.

Петрашевич

Бюст Т.Г. Шевченка. 1939 р.

Скульптура "Буря" . 1946 р.

Бюст академіка Ф.Г. Яновського.
1928 р.

Галина Львівна
23.03.1903 –
07.06.1999

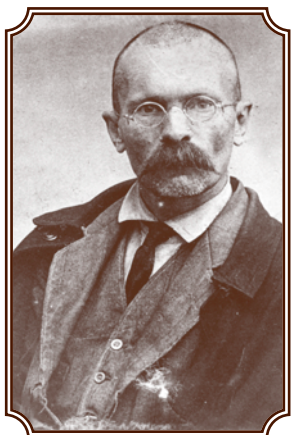
**Скульптор, народний художник УРСР (1964 р.), одна із засновників
Спілки художників України, заслужений діяч мистецтв УРСР (1958 р.).
Нагороджена Орденом Трудового Червоного прапора (1960 р.)
та іншими державними відзнаками.**

Народилась у с. Дубове, тепер Черкаської обл. в сім'ї поштово-
го службовця.

Після закінчення Уманської гімназії та Художньої студії вступає на скульптурний факультет Інституту пластичних мистецтв, як тоді називалась Академія мистецтв (1923 р.). Її вчителями були К.Єлева, С.Гіляров, Б.Кратко, М.Гельман та ін.

Закінчила інститут в 1930 р. Працювала в галузі станкової скульптури.

Першими роботами були: проект пам'ятника героям революції в Києві (1927 р.), пам'ятники М.М.Коцюбинському для Чернігова та академіку Ф.Г.Яновському (1929 р.), що отримав перше місце на професійному конкурсі.

На могилі металева табличка. Текст напису:
"Прокоф'єв С.А. 1897-1944".

Створила ряд образів по темі материнства, жіночої долі: "Іспанка" (1937 р.), "Буря" (1946 р.), "Знедолена", "Нескорена" (1943 р.).

Однією з перших відтворила образ молодого Шевченка.

Їй належить створення образів ряду діячів культури: художника О.Шовкуненка (1944 р.), артистів Н.Ужвій, Г.Юри (1947 р.), Л.Українки, О.Кобилянської (1962 р.).

Твори Г.Петрашевич прикрашають площі і парки міст, експонувались на виставках в багатьох країнах світу. Вона брала участь у виставках:

республіканських з 1927 р., всесоюзних з 1938 р., зарубіжних з 1955 р., персональні – Москва, 1959 р., Київ, 1960 р.

**Прокоф'єв
Сергій Андрійович**
07.07.1897 – 12.01.1944

На могилі надгробок — парус із чорного граніту. На надгробку три медальйони.
Текст напису:

*"Протобовери Константин Брониславович, ум. 4.04.1961,
Ксения Григорьевна, ум. 3. 06.1995,
Котвицкая Юлия Константиновна,
ум. 14.X.1965".*

**Інженер шляхів сполучення, відомий спеціаліст в галузі
мостобудівництва, вчений у галузі будівельної механіки,
педагог, професор (1930 р.).**

Народився в м. Маршанську на Тамбовщині.

Закінчив гімназію в м. Тамбові (1893 р.). В цьому році вступив на математичний факультет Петроградського університету, а в 1894 р. до Інституту шляхів сполучень.

По закінченні курсу в 1899 р. працював на Закавказькій залізниці в технічному відділі Управління залізницею, начальником партії по прокладанню дороги через Сурамський перевал.

1902-1913 рр. — начальник запасної дільниці служби шляху Південно-Західної залізниці.

1913-1931 рр. — завідувачий мостовим відділом Правління Київського округу шляхів сполучень.

Ще студентом працював на будівництві Самаро-Золотостівської залізниці, Тифлісько-Карської, Московсько-Ярославсько-Архангельської, Пермо-Тюменської залізниць від Оранієнбаума до с.Калиш.

По проектам С.А.Прокоф'єва були збудовані:

- 1899-1901 рр. — арочний залізобетонний міст довжиною 12м на Боржомо-Бакуріанській залізниці. Це була перша в тодішній Росії споруда такого типу;
- 1901-1902 рр. — дорога через Сурамський перевал;

На могилі гранітна стела, огорожа. Текст напису:

"Руденские

Александр Константинович 22.11.1911-13.10.1996

Мария Флориановна 19.12.1922-16.11.1998

Руслан Александрович 14.07.1940-04.02.1959".

• 1913 р. — розробка заходів по укріпленню вул. Боричів Тік; проект будівництва Київської залізобетонної башти; виправлення пошкоджень в 6-поверховому залізобетонному корпусі заводу Ельворті м. Єлисаветграду та інш;

• 1914 р. — брав участь в проектуванні робіт по укріпленню Миколаївського ланцюгового мосту в Києві;

• 1915 р. — очолював комісію Київського округу шляхів сполучень для досліджень Ланцюгового мосту;

• збудував тимчасову переправу та міст через р. Дніпро навпроти Наводицької вулиці (1915 р.) та інш.

Як експерт здійснив технічну експертизу цілого ряду проектів.

Серед них:

- 1913 р. — проекту пакгауза Київської митниці;
- перевірка розрахунків і креслень залізобетонного мосту м.Бердичева;
- 1917 р. — нагляд за технічним станом мосту через р.Дніпро в м.Могильові;

- участь у реставраційних роботах Кремля в Москві;
- 1930 р. — консультант по проектуванню Київського залізничного вокзалу з питань конструкцій переходів через колії та конструкцій пасажирського тунелю.

З жовтня 1903 р. і до 1931 р. Прокоф'єв С.А. — викладач Київського політехнічного інституту, зокрема з 1905 р. читає лекції по залізобетонних спорудах, вперше в тодішній Росії, а з 1913 р. — керівник груп по мостах професора Є.О.Патона.

В 1909 р. відряджався інститутом за кордон для ознайомлення з методикою викладання будівництва споруд із залізобетону і мостів в учбових закладах Західної Європи (Німеччина, Швейцарія, Норвегія).

Прокоф'єв С.А. — автор багатьох теоретичних праць з будівельної механіки: "Проект балочного железобетонного моста", "Материалы для проектирования камерных шлюзов" (1905 р.), у співавторстві з інженером Акуловим К.А. "Теория развития сплошных упругих арок и применения их к расчету арок параболических" (1912 р.).

Мав чини надвірного (1910 р.) та колезького радника (1912 р.). Київська адреса з 1909 р. до кінця життя — вул. Микільсько-Ботанічна, 29, кв.1.

Протобовері

Костянтин Броніславович

(1876 — 4.04.1961)

Архітектор, інженер.

**Руденський
Олександр Костянтинович**
22.11.1911 – 13.10.1996

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'A. Rudenskyi'.

На могилі прямокутна стела із сірого граніту, напис:
*"Алексей Михайлович Рухлядєв — архитектор, художник, профессор.
1.03.1882-9.05.1946."*

Архітектор, будівельник.

Народився в м. Житомирі. Навчався в Київському будівельно-му рабфаку (1932-1934 рр.) та на архітектурному факультеті Київського інженерно-будівельного інституту (1934-1940 рр.).

1940-1943 рр. — прораб будівельних трестів наркоматів боеприпасів м. Новосибірська, авіаційної промисловості м. Києва та м. Омська;

1943-1944 рр. начальник ділянки будівельного тресту №11 наркомату авіапромисловості м. Куйбишева.

1944-1945 рр. — служба в радянській армії (сержант).

1945-1947 рр. — архітектор Академії архітектури УРСР.

1947-1950 рр. — архітектор інституту "Гіпросільбуд".

1950-1956 рр. — інженер-проектувальник "Військмортпроект" міст Калінінграду, Одеси.

1956-1959 рр. — інженер будівельного відділу КДБ.

1959-1960 рр. — архітектор інституту "Військпроект" Київсько-го військового округу.

1960-1963 рр. — Головний спеціаліст Управління Держекспертизи проектів.

1963-1973 рр. — начальник відділу Міністерства оборони, головний архітектор архітектурно-планувальної майстерні інституту "Укрземпроект". За проектами Руденського О.К. були збудовані:

- 5-поверховий житловий будинок на 104 квартири м.Новосибірська (1940 р.);

- електродільниці, клуб-їдальня та інші об'єкти військової дивізії № 42 (1940-1945 рр.);

- адмінбудинки, житлові будинки в м. Одесі (1955 р.);

- літній кінотеатр в м. Ніколаєві на 1200 місць (1955 р.).

О. Руденський — автор ряду проектів житлових будинків За-

Деякі з документів Рухлядева О.М.

Москва. Хімкінський річковий порт.

порізької області (1946-1948 рр.), проектів планування ряду сіл Барського, Житомирського, Яришевського районів Вінницької області (1947 р.).

Йому належить більше 30 індивідуальних проектів об'ємних

N. Severov

споруд і генпланів спец., промислових

На могилі з чорного граніту стела. Напис:

"Северов Николай Павлович. Академик архитектуры. 1887-1957".

споруд різних міст на Чорному, Балтійському і Білому морях. (1950-1956 рр.), реконструкція головного корпусу Київського військового госпіталю (1960 р.).

Здійснив більше 400 проектів планування сіл України (1963-1973 рр.), виконав обмірні роботи з викопівкою більшості металевих балконних парапетних і східцевих решіток, які ввійшли в книгу "Метал в архітектурі Києва" Є.Маринченко (1945-1947 рр.).

Київська адреса: вул.Володимирська, 22 кв.5.

Будинок відпочинку в Гаграх.

Береги ріки Кури до будівництва набережної. Малюнок арх. М.П. Северова.

Тбілісі, житловий будинок на площі Героїв Радянського Союзу. Арх. М.Г. Калашников і акад. арх. М.П. Северов.

Рухлядєв Олексій Михайлович **01.03.1882 – 09.05.1946**

**Архітектор, педагог, професор
(1924 р.).**

Народився в слободі Козловка, Чебоксарського повіту, Казанської губернії в сім'ї службовця (по паспорту місце народження — м. Москва).

Закінчив Казанську середню художню школу (1900-1901 рр.). Вищу освіту здобув у Вищому художньому училищі при Імператорській Академії мистецтв Санкт-Петербурга (1901-1911 рр.), по закінченні отримавши звання архітектора-художника.

З 1903 по 1911 рр. був постійним помічником архітектора О.Шусева. В зимовий період займався проектуванням, влітку керував будівництвом. За дипломний проект "Будинок російського посольства" перебував у зарубіжній поїздки в 1912 р. і з цього часу почав вести роботи самостійно.

1917 р. виконував проект по переплануванню м. Москви в 2-й проектній майстерні Московської міськради. Одночасно вів проектні роботи в Казані, Стерлітимаці, Кагарлі.

1922-1939 рр. — робота в 2-й майстерні Московської міськради (під керівництвом О.Шусева).

1920-1930 рр. — викладач Вищого художньо-технічного інституту. За сумісництвом вів педагогічну роботу в Московському архітектурному інституті з 1922 р., з 1939 по 1943 рр. — завідував кафедрою, в 1938-1940 рр. — заступник директора інституту.

Тбілісі, Музей Грузії. Фасад по просп. Руставелі.

Тбілісі, кінотеатр "Руставелі".

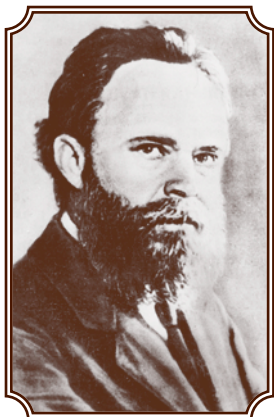
1943-1944 рр. — керівник проектувальної бригади по відбудові першочергових споруд Сталінграду; 1944 р. — переїзд до Києва, де працював в Академії архітектури, був керівником сектору реконструкції та планування, викладав у Київському художньому інституті.

У творчості використовував форми неоампіру, неокласицизму і неоросійського стилю. Одним із перших проектів був будинок М.М.Чупрова біля м.Лебедина бувшої Харківської губ. (1912 р., не зберігся). Брав участь у будівництві Троїцького собору Почаївської Лаври (1906-1912 рр.). Споруджував: церкву в с.Наталівці на Харківщині (1911-1913 рр.), відділ "Старе й нове село" на сільськогосподарській виставці в Москві (1923 р.), Хімкінський річковий вокзал,

канал "Москва-Волга", першу чергу метрополітену, монумент місту-герою Сталінграду (1943 р.), палац Рад, генеральний проект за будови дільниці біля Мамаєвого кургана в Сталінграді та ін.

Був удостоєний високої урядової нагороди — ордена Леніна, на Всесвітній виставці в Парижі відзначений дипломом "Grand Prix". Жив у Києві в буд. № 7, кв. 6 по вул.Пушкінській.

Северов
Микола Павлович
18.02.1887 – 21.02.1957

М.Северов

Архітектор, педагог, відомий дослідник в галузі древньогрецької архітектури, почес-

На могилі плита з сірого граніту, напис:

"Академік Кость Костьович Симінський, 18²¹/II79р-19¹³/VI32р."

На підставці керамічне фото, текст напису: *Симінський Костянтин Костянтинович 1872-1952.*

За істину і правду ти стояв, як лев та нелюди знищили тебе."

**ний член Академії будівництва і архітектури СРСР (1939 р.),
дійсний член Академії будівництва і архітектури УРСР (1948-1955
рр., 1952-1954 рр. — віце-президент).**

Народився в Тбілісі в родині вчителя німецької мови реально-го училища.

По закінченні Владикавказького реального училища (1904 р.) переїхав до С.-Петербургу.

Тут навчався один рік малюванню та акварелі в Центральному училищі Штиглиця, а в 1905 р. витримав конкурсний екзамen до Інституту цивільних інженерів. Під час навчання з 1907 р. до 1910 р. працював помічником в майстерні архітектора Є.Шреттера, а з 1910 р. — співробітником академіка архітектури О.Дмитрова.

Разом з ним брав участь в проектуванні будинку Управління

Механічна майстерня КПІ у 1901 р.
(вид з заходу).

Південних залізничних доріг, а в 1911-1912 рр. здійснював у Харкові нагляд за будівництвом цієї, дуже важливої для того часу, будівлі.

Тоді ж зробив свій перший са-
мостійний проект, здійснений в
натурі, вокзал в Феодосії (Крим).

По закінченні інституту в 1915 р.
був мобілізований в діючу армію,
звідки повернувся в Тбілісі лише
після революції. Тут розгорнулась

його діяльність як зодчого, вченого і педагога.

1921-1932 рр. — робота в Комітеті Державних Споруд.

1932-1942 рр. — начальник проектного відділу акціонерного това-
риства "Грузкурортбуд".

1942-1948 рр. — зав. відділом Інституту історії грузинського мисте-
цтва Грузинської Академії наук, а з 1948 р. — академік-секретар Ака-
демії архітектури УРСР.

Педагогічну роботу розпочав у 1922 р. на архітектурному факуль-
теті Тбіліської Академії мистецтв. Професор (1922 р.), 1945-1948
рр. — декан.

1935 — 1945 рр. — голова Співки архітекторів Грузії.

Северову належить розробка біля 60 проектів, з яких виконано
більше 25, серед них санаторії і будинки відпочинку в Боржомі, Зе-
леному Мисі, Гаграх, Цхалтубо.

Автор проектів для Тбілісі :

- реконструкції музею Грузії (1921 р.);
- будинку Державного Банку (1928 р.);
- будинку Закавказького уряду (1929 р.), потім там був ЦК
КП(б) Грузії;
- стоквартирного житлового будинку;
- кінотеатру "Руставелі" на 1200 місць (1936-1938 рр.);
- будинку відпочинку в Бетані (1936 р.), неподалік столиці Грузії.

В його будівлях вдало використовувались мотиви національної
архітектурної спадщини.

Велике значення для дослідження грузинської архітектури мали
обміри і дослідження архітектурних пам'яток, які проводились
Северовим протягом багатьох років. Зібраний ним матеріал дозво-
лив зробити важливі історичні узагальнення ("Пам'ятники гру-
зинського зодчества" 1947 р. та "Пути развития грузинской архи-
тектуры" 1936-1937 рр. у співавторстві з Г.Чубінашвілі).

Із обмірених М.Северовим пам'ятників найважливішими є:

- Храм в Ніцкормінда;
- Шіо-Мгіме, Уріатубані, Урбнісі, Девелі-Гавазі, Джварі в Мцхета, Мартвілі, Санцеврісі, Цромі, Кумурдо, Нікорцмінда, Багрота в Кутаїсі;
- багаточисленні житлові будинки в Тбілісі;
- селянські "дар бази" в Картлі;
- різні споруди в різних районах Грузії, різних епох.

В 1948 р. М.Северов приїхав на Україну. Брав участь у повоєнній забудові та реконструкції Києва, проводив велику роботу з впровадженням у забудову крупнопанельних будинків заводського виробництва.

За його участю був спроектований та збудований перший на Україні крупнопанельний будинок заводського виробництва.

1948-1956 рр. — професор Київського інженерно-будівельного та Київського художнього інститутів.

**Симінський
Костянтин Костянтинович
21.02.1879 – 13.06.1932**

На могилі простий металевий хрест з табличкою, огорожа, квітник. Текст напису:
"Скарченков Николай Захарович 1900-1942" (далі незрозуміло написано).

Вчений-будівельник, механік, метеоролог, біолог, педагог, професор (1914 р.), академік АН УРСР (1926 р.), віце-президент АН УРСР (1931-1932 рр.).

Народився в м.Брест-Литовському в сім'ї міщанина. Середню освіту одержав в Уманській школі землеробства і садівництва, вищу — в Київському політехнічному інституті, який закінчив у 1907 р. по спеціальності мостів у професора Є.О.Патона.

В 1907-1932 рр. — працював викладачем Київського політехнічного інституту, де починав свій шлях асистентом і лаборантом (1907-1909 рр.), навчителем геодезії й топографічного креслення, графічної статистики (1909-1910 рр.), з 1915 р. — завідував механічною лабораторією КПІ.

1920-1921 рр. — декан інженерно-будівельного факультету КПІ.

1914-1932 рр. — зав. кафедрою опору матеріалів КПІ.

1924-1926 рр. — проректор по навчальній частині КПІ.

Одночасно працював у 1921-1932 рр. директором Інституту технічної механіки АН УРСР (тепер Інституту механіки НАН Ук-

раїни ім. С.П.Тимошенка), в 1929-1932 рр. — директор Київської філії науково-дослідного інституту споруд. Проводив педагогічну і методичну роботу в Київському університеті (1918-1919 рр.), в Інституті народного господарства (1922-1923 рр.), в Художньому інституті (1927 р.), в Одеському політехнічному інституті

В огорожі 2 квітники, 3 мармурові таблички, напис:

"Д.Г. Торов, ум. 8.VIII.36 г.",

"Торова Александра Карповна. Ум.1938 г.",

"Торова Наталия Дмитриевна. 1901-1943".

(1918-1919 рр.), 1919 р. — професор Українського університету в Києві, з 1918 р. — професор, декан і ректор Народного університету-політехнікуму.

1919-1920 рр. — член Державної комісії у справі реформи вищої школи;

1922 р. — завідувач навчально-дослідної кафедри будівництва Всеукраїнського наукового комітету.

Основні наукові праці присвячені проблемі втомлюваності металу в мостах, деревині, дослідженню нових типів дерев'яних

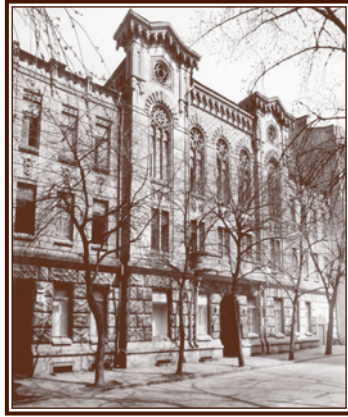

Київ, вул. Володимирська, 61,
житловий будинок.

конструкцій, вивченню характеристик міцності кам'яних будівельних матеріалів. Досліджував тривалість аеропланів. Першим запропонував нові методи розрахунку і створення просторових стрижневих ферм мостів, дослідив нові типи дерев'яних просторових конструкцій для промислового і цивільного будівництва, розробив теорію

Київ, вул. Хрещатик, 6.
Конторська будівля.

Київ, вул. Рейтарська, 22, головний
будинок садиби товариства швидкої
медичної допомоги, поч. XX ст.

міцності гранітів, запропонував оригінальний спосіб визначення механічної міцності деревини свердлінням. Засновник науки з випробування міцності мостів та конструкцій.

Близкучі за своєю формою і змістом лекції з опору матеріалів створили вченому заслужену славу видатного педагога. Поряд із педагогічною і науковою діяльністю проводив велику організа-торську роботу. Брав активну участь у реорганізації вищої школи, загальній реформі Київського політехнічного інституту (1920 р.), був членом державного науково-методичного комітету УРСР.

Автор 73 наукових праць. Основні з них: "Зразки розрахунку залізних мостів із сквозними фермами". Під редакцією проф. Є.О.Патона. К.1907 р.; "Приклад розрахунку покриття із залізними стропилами". Під редакцією проф. Є.О.Патона. К.1908 р.; "Будівельна механіка. Системи із зайвими невідомими" (1928 р.); "Нерозрізні балки" (1930 р.); "Технічна механіка" (1931 р.); "Курс статички споруд" (1931 р.); "Опір матеріалів" (1914 р.); "Дерев'яні мости" (у співавторстві з Є.О.Патоном, 1915 р.), ряду підручників, що витримали декілька видань. Крім того, К.К.Симінський працював над питаннями з ботаніки, метеорології, ґрунтознавства, геодезії, архітектури, інженерно-санітарної техніки та сільськогосподарської механіки. В цих галузях лишилися сліди творчості вченого.

Брав участь у дослідженні багатьох мостів (Русанівський, Дарницький, Гніванський, Конотопський, Ірпенський), керував експедиціями подібних досліджень (Суми, Слов'янськ, Ірпінь, Ігулець та ін.). Автор проекту (спільно з військовим інженером Солецьким) хірургічного відділу для Київського військового шпиталю;

- склав проекти і збудував два житлових будинки в Києві;
- робив дослідження до вибору системи й отвору моста через р. Сумку у м. Суми.

1921 р. — завідував відділом експериментальних досліджень Київської мостотодослідчої станції професора Є.О.Патона.

1921 р. — член технічної ради 3-ої будівельної організації у справі

На могилі хрест із рейок, проста металева огорожа. На хресті була металева табличка з написом: "Фененко В. И." (втрачена). Поруч поховання члена родини.

Хрест із рейок, на хресті металева табличка. Текст напису:

"Фененко Катерина Григорьевна, рожд. Ракочи х... 1875... "

(далі нерозбірливо написано).

відбудування зруйнованих мостів і завідувачем механічної й метрографічної лабораторії К. "Південно — російського заводу."

Симінський К.К. автор ряду винаходів, серед них:

- універсальна машина для дослідження матеріалів (1915 р.);
- прилад для вимірів напруження в мостах (1922 р.) та ряду інших.

Нагороджений орденом св. Станіслава III ст. (1914 р.). Жив у Києві в садибі КПІ, буд. №4, кв. 52.

**Скарченков
Микола Захарович
(1900 – 1942)**

Мр. В. В. Скарченков

На могилі стела з чорного граніту. Напис:

"Валентин Августович Фельдман. Художник-архитектор. 28.07.1928".

Архітектор.

Севастополь, буд. Панорами
"Оборона Севастополя 1854-1855
рр.", 1902-1905 рр. Инженер О.
Енберг,

*Севастополь, Приморський бул.,
Пам'ятник "Затопленим кораблям",
1905 р. (в пам'ять затоплених біля вхо-
ду в Північну бухту ворожим кораблям
для того, щоб врятувати місто під час
Кримської війни). Ск. А. Адамсон, арх.
В. Фельдман,*

Торов **Дмитро Григорович** **25.X.1877 – 8.VIII.1936**

Художник-архітектор, педагог.

Народився в родині купця.

1898 р. — вступив до вищого Художнього училища при Імператорській Академії мистецтв Санкт-Петербургу, яке закінчив у 1906 р., отримавши звання художника-архітектора за проект кафедрального собору для губернського міста.

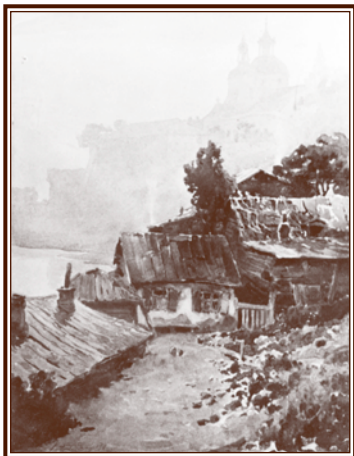
1906 р. — закінчив педагогічні курси при цій же Академії мистецтв, де отримав свідоцтво І-го розряду на право викладання малювання в середніх навчальних закладах.

Викладав малювання, креслення і чистописання в Київському 2-ох класному училищі ім. М.Х. Бунге (1906-1910 рр.), Київській жіночій гімназії "Групи батьків", чоловічій гімназії М.А. Стельмашенка.

Працював у Києві та Харкові на початку XX ст., вживаючи форми модерну і модернізованих історичних стилів.

Серед творів у Києві:

- комплекс споруд швидкої медичної допомоги (1913-1914 рр.), вул. Рейтарська, 22;
 - прибутковий будинок Б. Мороза по вул. Володимирській, 61/11 (1910 р.);
 - торговий дім фабриканта І. Закса, Хрещатик, 6, (1911-1914 рр.).
- У 1921 р. згорів, а у 1927-28 рр. відновлений для Будинку трестів. В кінці 1980 р. до нього прилучився наріжний будинок агентства

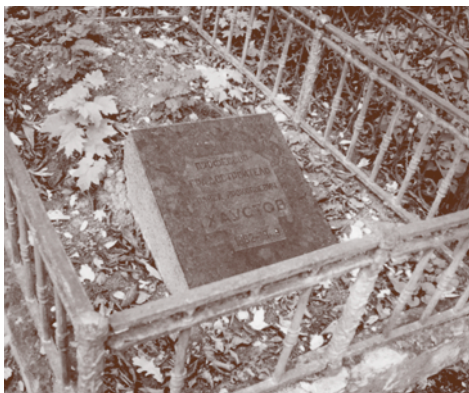

Акварелі В. Фельдмана.

преси "Новості". Приклад
раціоналістичного модерну у
співавторстві з архітектором
Й.Зекцером.

Одружений на Олександрі
Амаєвій, діти: Наталія, Ольга.

Фененко В. І.

На могилі плита з чорного граніту, напис:

"Профессор — градостроитель Павел Прокопович Хустов, 1882-1949".

Архітектор.

*Фельдман та Хаустов серед сусідів,
травень 1926 р.*

*Варіант оформлення спуску з Володимирської
гірки в Києві.*

**Фельдман
Валентин Івано-
вич-Августович**
**16.03.1864 –
26.07.1928**

**Архітектор, художник, педа-
гог.**

Народився поблизу
С.-Петербурга, в родині
російського німця, агроно-
ма, колезького радника.

Середню освіту здобув в
училищі Святої Анни (1882
р.), вищу в Петербурзькій
Академії мистецтв, архітек-
турне відділення якої
закінчив із званням класно-
го художника 1-го ступеня (1889 р.). Після Академії рік відбував
військову повинність у Московському інженерному Управлінні
(1890 р.)

1890-1891 рр. — працював помічником академіка Померанцева
на будівництві верхніх торговельних рядів у Москві.

З 1891 р. і до кінця свого життя жив і працював в Україні.

Спочатку в Севастополі (1891-1905 рр.), де активно працював
як архітектор і збудував: будинок Головної Комендатури Чорно-
морського флоту (1893-1900 рр.), у формах грецької класики, Пок-
ровський собор (1890-1905 рр.), лікарняний храм. Найбільш відомі
споруди цього періоду В.Фельдмана: будинок панорами "Оборона
Севастополя 1854-1855 рр." (1902-1905 рр.) інженер О.Енберг та
пам'ятник "Затопленим кораблям", скульптор О.Адамсон та інже-
нер О.Енберг. Останній став невід'ємною частиною міста, одним із
символів його мужності й слави. Крім того, спорудив храм на 800
чоловік у Феодосії та багато приватних будинків у Криму, зокрема
комплекс будівель дачі А.Максимова з ландшафтним парком

(1900-1905 рр.).

1905-1910 рр. жив і працював у Харкові. Тут за його проектом була збудована синагога (1912 р.).

1906-1910 рр. — викладач Харківського технологічного інституту Імператора Олександра III.

В 1907 р. був нагороджений орденом Святого Станіслава III ст. і отримав звання надвірного радника.

В 1910 р. переїзд до Києва, де В.Фельдман відходить від архітектурної діяльності і присвячує себе мистецтву живопису.

1910-1912 рр. — викладав у будівельно-технічному училищі на денному і вечірньому відділеннях (директор О.Кобелєв), політичних курсах товариств розповсюдження технічної освіти, 1912-1922 рр. — в Київському політехнічному інституті. Тут В.Фельдман вступив на місце померлого художника М.Пимоненка викладачем малювання і архітектурного проектування;

1922-1924 рр. — в Київському архітектурному інституті, 1924-1928 рр. Київському художньому інституті. Викладав теорію тіні й перспективи.

Студенти захоплювались його своєрідною манерою викладання і відношенням до молоді, він був улюбленцем учнів.

1923 р. виконав велику роботу з визначенням опорних пунктів топографічної зйомки міста, зафіксував цілі архітектурні комплекси, окремі будинки тогочасного Києва.

В.Фельдман займався живописом і вивченням акварелі.

Автор книг: "Світло й колір", "Курс рисования для технических школ" та "Теория импрессионизма в живописи", що користувались великим успіхом серед художників.

Автор багатьох акварелей, серед них: "Вечір", "Каїр", "Татарський двір", "Українське село", "Сірі камені біля Севастополя" та ін.

Його твори з успіхом експонувались в Петербурзі, Москві, Києві, Севастополі, Львові, Сімферополі, Харкові, в містах Західної Європи. Остання виставка його робіт відбулася у 1965 р. в м. Києві в зв'язку із 100-річчям з дня його народження. На ній експонувалось 108 акварелей, 10 картин, малюнки. Виставка працювала в приміщенні Музею російського мистецтва 45 днів, її відвідало 15 000 чоловік.

Жив по вул. Артема, 42 в кв. №14.

Хаустов
Павло Прокопович
2 (14).XI.1882 – 26.IX.1949

На могилі мармурова дошка на огорожі, квітник із бетону. Текст напису:
*"Здесь покоится старший инженер-строитель Цыганков Анатолий Гаврилович
род. 29.10. 1912 г.- 5.06. 1953 г. Дорогому сыну от матери".*
Поруч ще одна дошка, напис:
"Цыганков Гавриил Антонович 1874-1940, Цыганкова Анна Ивановна 1886-1959".

Архітектор, педагог, відомий майстер-містобудівник, він одним з перших в Україні отримав звання професора по містобудівництву (1945 р.).

Родом з Томської губернії.

В 1915 р. закінчив Томський технологічний інститут, в 1933 р. – Київський художній інститут.

Керував складанням генпланів Великого Запоріжжя (разом з І.Малоземовим), Луганська, Ясинуватої, Білої Церкви. Його керівництво забезпечувало високий науковий рівень розробки генпланів. Розробці генплану Великого Запоріжжя керівництвом держави надавалось велике значення. В 1929 р. було створене спеціальне проектне бюро, а в 1930 р. на його основі – Гіпромід УРСР. Генплан міста був розроблений всього за 2,5 роки.

Найбільш значною роботою П.П.Хаустова був генплан Києва, розроблений у 1934-1936 рр., затверджений у 1938 р., який регла-

ментував загальний територіальний розвиток міста, характеризувався закругленням його території і компактним її освоєнням. Розвиток Києва було передбачено не лише на правому, а й на лівому березі Дніпра. Це був перший радянський генеральний план, в ньому була визначена чітко пріоритетна робітнича про-

ф е с і я
столиці
— точне
машино і
приладо-
будуван-
ня. Знач-
на увага
приділя-
лась ре-
к о н -
струкції
старих,

На могилі пам'ятник — гранітна стела. Текст напису:
"Юровський Вениамин Мойсеевич 18.V.1910-21.IX.1958."

освоєних районів Києва, та розробці нових районів.

Вся житлова територія (в місті тоді проживало близько 750 тис. чоловік) ділилась на райони з визначеними в них центрами, в яких зосереджувались би культурно-побутові установи (Центр, Петрівка, Куренівка, Лук'янівка, Жовтнівка, Святошино, Караваївські дачі, Січнівка, Сталінка, Печерсько-Звіринський та Лівобережний райони). Новими житловими районами було названо Печерськ, Звіринець, Лук'янівку, Сирець, Пріорку, Борщагівку. Пропонуючи нові райони інтенсивної промислової забудови, фахівці першою назвали Нижню Теличку, де пропонувалось розмістити виробництво, яке потребує зручного, безпосереднього зв'язку з водним, залізничним транспортом. Другим важливим промисловим майданчиком названо район Святошино. Тут було передбачено розміщення шести заводів, трьох фабрик, друкарні та ін. За планом П.Хаустова значного розмаху набули роботи по будівництву дніпровського водопроводу. На той час артезіанський водопровід вже не міг більше задовольняти потреби зростаючого населення і промисловості міста.

Вкладались великі асигнування на будівництво міського колектора.

Значна увага приділялась міському транспортові, зокрема розвиткові нового для Києва транспорту — тролейбусного.

Пропозиції щодо забудови столиці зводились до розміщення урядового центру на Володимирській вулиці та на майдані Героїв Перекопу. У проєкті не залишалось місця для пам'яток архітектури. В результаті реалізації т.зв. "соціалістичної реконструкції" сто-

лиці України були знищені понад 100 найкращих споруд 12-20 ст. Колишні містоцерков і монас-

На могилі масивний надгробок із прямокутних монолітних гранітних блоків (автор: архітектор Вербицький О.М.) Текст напису: "Євген Григорович Яковлев 1880-1935"

Александра Семеновна Яковлева скон. 5/VII 1947.

Директору, стійкому більшовику Євгену Григоровичу Яковлеву.

Від Київського будівельного інституту".

тирів за цим планом мало перетворитись на архітектурно завершений культурний центр.

Одночасно з будівництвом Урядового центру планом передбачалось зведення ряду громадських будівель республіканського значення. Це — Верховна Рада УРСР і НКВС, облаштування нової набережної від моста ім. Є.Бош до Поштового майдану, на місці знищеного кладовища "Аскольдова могила" створення найбільшого в Європі зеленого театру на 35000 місць та інш. У розробці архітектурно-планувальної частини генплану брали участь архітектори В.Заболотний, М.Гречина, Ю.Зінченко, А.Матушевич, П.Юрченко.

Крім загального керівництва розробкою цього генерального плану, П.Хаустову належить розробка варіанту оформлення спуску з Володимирської гірки униз до Дніпра, де мали бути споруджені широкі, монументальні сходи. П.П.Хаустов автор багатьох праць з питань містобудування (зокрема "Пейзажная архитектура". 1946 р.). В свій час на цю працю була критична рецензія О.М.Вербицького. Був прибічником розвитку міста по системі Говарда, міста-саду, де населення не повинно перевищувати 50 тис. чоловік. Автор Тимчасових

правил, що регламентували забудову Києва.

В 1923 р. вносив конструктивні пропозиції до Київської міської Ради щодо розбудови міста по типу англійських міст, де переважала котеджна забудова й життя в таких містах на думку П.Харузова при

к р а щ и х

На могилі гранітна плита на бетонному цоколі. Текст напису:

"Янишевский Николай Николаевич 1877-1928"

Поруч ще два поховання:

"Янишевская Надежда Васильевна 1876-1956",

"Шкляревская Клавдия Николаевна 1886-1956".

гігієнічних, санітарних умовах обходилося би значно дешевше, ніж у великих багатоквартирних будинках з їх хворобами та тісно-тою.

Викладав у Київському художньому інституті.

Його учнями були П.Юрченко, С.Барзилович.

Жив на вул. Львівській, 42, кв. 17 (тепер Артема).

Скелп учасника
Першої світової війни
штабс-капітана
О.П. Кривих, д №17.

**Циганков
Анатолій
Гаврилович
(29.10.1912 –
5.06.1953)**

**Інженер-будівель-
ник.**

Скелп невідомого,
поч. ХХ ст., д №33.

*Склеп невідомого,
поч. XX ст., д №12.*

**Юровський
Веніамін
Мойсейович**
**18.05.1910 –
21.09.1958**

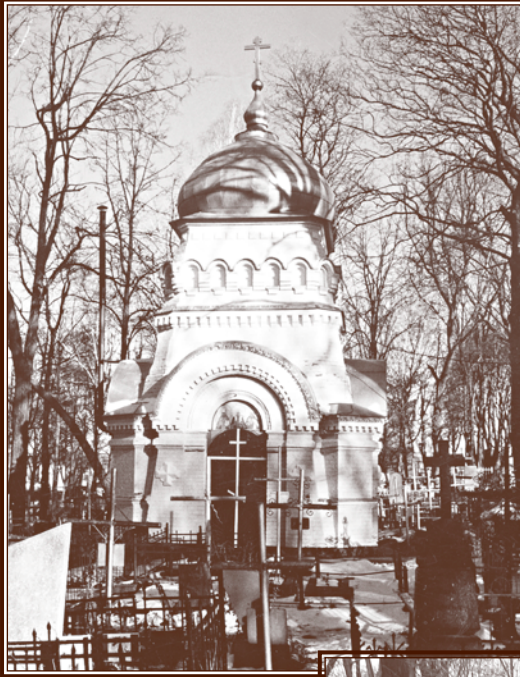
**Інженер-будівель-
ник, педагог.
Спеціалізація – про-
мислове будівницт-
во.**

Працював у
Київському інже-
нерно-будівельно-
му інституті з лис-
топада 1946 р. до
1958 р.

Захистив дисер-
тацію кандидата
технічних наук на

*Склеп невідомого,
поч. XX ст., д №33.*

Родинний склеп
С.М.Сольського, докто-
ра богослов'я, колишнь-
ого Київського міського
голови.
Арх. Е.Брадтман. 1902 р.

тему: "Дослідження
конструктивних
рішень залізобетон-
них каркасів багато-
поверхових гро-
мадських будівель"-
26.09.1951 р. Доцент
з 1953 р. Працював
за сумісництвом в
інституті "Київпро-
ект" з 1954 р. Викла-
дав за сумісництвом
у Київському тех-
нологічному інсти-

туті харчової промисло-
вості (1953-1955 рр.).

1958 р. — робота за
сумісництвом в НДІ
б у д і в е л ь н и х
конструкцій. Брав
участь у розробці про-
екту адміністративного
будинку Київського
міськвиконкому.

Надгробок на могилі
В.М.Корецького,
академіка АН УРСР та його
дружини Ганни.
Ск. С. Коненков.

*Надгробок на могилі
М.Д. Стражеска, лікаря.
Арх. А.Мілецький,
ск. І.Кавалерідзе.*

**Яковлєв
Євген Григоро-
вич**
1880 – 13.01.1935

**Перший директор
Київського інженер-
но-будівельного
інституту
(1930-1935 рр.), ре-
волюціонер-більшо-
вик, член партії з
1905 р., учасник ре-
волюційного повс-
тання в Чіті та
один з організаторів
Читінської рес-
публіки 1905 р.**

*Надгробок на могилі
О.Ю. Лур'є, лікаря.
Ск. Ф.Коцюбинський,
К.Кузнецов.*

Надгробок на могилі
Мирович
(козацько-старшинський
рід).

В 1906 р. брав участь в революційних подіях у Красноярьську. Був на каторзі в Забайкаллі, а в 1912 р. був засланий в Якутію.

Брав участь у встановленні радянської влади в Іркутську, в кінці 1918 р. був направлений в Україну в розпорядження Катеринославського партійного

комітету, був військовим комісаром.

Після громадянської війни перебував на партійній роботі.

1921-1933 рр. — голова однієї з комісій по чистці партії, член Президії Київської міської контрольної комісії. Був партійним діячем — серед комуністів, яких згідно рішення липневого (1928 р.) Пленуму ЦК ВКБ (б) було послано на навчання, які пройшли школу партійної, радянської чи професійної роботи.

Надгробок на могилі
С.І. Светославського,
художника.
Ск. К. Скрипучий.

Яковлев Є.Г. був керівником ВУЗУ в момент його становлення і показав себе як блискучий організатор. Не маючи спеціальної освіти, розуміючи, що очолює колектив, в якому працюють відомі вчені, він вчився у викладачів, на рівні студентів вивчав основи фізики, математики, будівельної науки, архітектури та інш.

Янишевський
Микола Миколайович
1860 – 1928

Інженер-будівельник.

Працював у Києві на поч. ХХ ст. у модернізованих формах історичних стилів.

У 1914 р. — був головою Ради комерційного училища.

За його проектами і під наглядом були зведені: дитячий притулок-ясла ім. Г.Пладинюка поблизу клінічного містечка на Батієвій горі на вул. Клінічній, 25 (1914-1915 рр.), гімназія А.В. Жекуліної по вул. Артема, 27, комерційне училище групи викладачів (пров. Белінського). Проект гімназії був нагороджений золотою медаллю Педагогічної виставки в Петрограді, а проект училища — великого срібною медаллю на Київській обласній виставці.

Жив на вул. Трьохсвятительській, 25.